

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دست پنهان

نگاهی به تاریخچه، مبانی فقهی
و بازتاب‌های قمه‌زنی در افکار عمومی و رسانه‌های بین‌المللی

تهیه و تنظیم: واحد پژوهش دفتر فرهنگی فخرالائمہ (علیہم السلام) - قم المقدسه

ناشر: اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان قم

لیتوگرافی: آل یاسین

نوبت چاپ: اول - دی ماه ۱۳۸۶ شمارگان: ۵۰۰۰۰ نسخه

تلفن: ۰۲۵۱-۷۷۱۲۸۲۸ دورنگار: ۰۲۵۱-۷۷۵۱۰۶۰

فهرست

مقدمه.....	۱
فصل اول - تاریخچه قمه زنی.....	۳
۱. قمه زنی چیست؟.....	۴
۲. پیدایش قمه زنی.....	۷
الف- ورود قمه زنی به ایران در زمان صفویان و جریان فداییان.....	۱۰
ب- رواج قمه زنی در دوران قاجار.....	۱۴
۳. نقش استکبار در ترویج و بهره برداری از قمه زنی.....	۱۷
الف- نقش استعمار انگلیس.....	۱۷
ب- نقشه سیا در رابطه با فرهنگ عاشورا.....	۲۰
فصل دوم- سیر تاریخی مقابله علما با انحرافات عزاداری.....	۲۲
۱. موج اول؛ مبارزه علامه سیدمحسن امین (رحمه الله).....	۲۵
۲. موج دوم؛ مقابله حضرت امام خمینی (قدس سره).....	۳۰
۳. موج سوم؛ حکم حکومتی رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی).....	۳۵
فصل سوم- علل صدور فتوای عدم جواز قمه زنی از سوی علما.....	۴۰
۱. ضرر داشتن.....	۴۱

۲. عدم وجود سند شرعی برای آن.....	۴۵
۳. بدعت بودن قمه‌زنی.....	۴۷
۴. لزوم تبعیت از حکم ولی فقیه در حرمت قمه زنی.....	۴۸
۵. وهن بودن قمه زنی.....	۶۰
الف- موجب سوء استفاده دشمنان شدن.....	۶۷
ب- غیر منطقی و غیر قابل پذیرش بودن.....	۶۸
فصل چهارم- علل صدور حکم حکومتی رهبر معظم انقلاب درباره قمه‌زنی	۷۲
مقدمه.....	۷۳
۱. ماهیت قمه زنی.....	۷۴
الف- جعلی بودن.....	۷۴
ب- بدعت بودن.....	۷۴
ج- نماد وهن مذهب تشیع.....	۷۵
د- خرافی بودن و مصداق عزاداری نبودن قمه زنی.....	۷۵
۲. آثار و بازتابهای منفی قمه زنی.....	۷۶
الف- مخدوش شدن چهره تشیع.....	۷۶
ب- سوء استفاده دشمن از قمه زنی برای تبلیغ بر ضد تشیع.....	۷۷
ج- ضایع شدن فداکاری گذشتگان برای حفظ آبروی تشیع.....	۷۸
۳. ضرورت مقابله با قمه زنی.....	۷۹
الف- توجه به عوامل ترویج قمه زنی.....	۸۰
ب- علت عدم موضع‌گیری علمای سلف.....	۸۰
ج- تبیین اولویت ضررهای اجتماعی قمه‌زنی نسبت به ضررهای فردی آن.....	۸۰
د- عمومیت پیدا کردن و تظاهر به قمه زنی در زمان کنونی.....	۸۱
ه- برخی واکنش‌ها به اعلام حرمت تظاهرات قمه‌زنی.....	۸۲
فصل پنجم- مروری اجمالی بر سوء استفاده دشمنان تشیع از مسأله قمه‌زنی..	۸۴

مقدمه

اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا زِينًا وَ لَا تَكُونُوا شَيْنًا
جَرُوا إِلَيْنَا كُلَّ مَوَدَّةٍ وَ ادْفَعُوا عَنَّا كُلَّ قَبِيحٍ.

امام حسن عسگری (علیه السلام) فرمود: از خدا بپرهیزید و زینت ما باشید؛ نه مایه ننگ ما. با رفتار خود همهٔ محبت‌ها را به سوی ما جلب کنید و [با رفتار مناسب خود] هر [نسبت] ناروایی را از ما دور کنید. بحار الأنوار، ج ۷۵، ص ۳۷۲

آنچه ائمه هدی (علیهم السلام) از محبین و شیعیان خود انتظار دارند، هدایت همهٔ ارادت‌ها و دوستی‌ها به سوی آنها و دفع هر قبیحی از ساحت قدسی آن انوار تابناک الهی است.

ارادت قلبی و ابراز احساسات خالصانه دوستداران اهل بیت (علیهم السلام) به محضر آن بزرگواران در طول قرون و اعصار، موجب شده جهانیان رفتار و منش ما را وسیلهٔ شناخت بزرگان دینمان بدانند. از این روست که دشمنان مکتب اهل بیت نیز مترصد به دست آوردن نمونه‌هایی از رفتارهای ما هستند که بتوانند با عرضهٔ آن به افکار عمومی دنیا، نفرت و انزجار عمومی را بر ضد الگوهای دینی ما (علیهم صلوات الله) برانگیزند. لذا است که می بینیم اکثر

پایگاه‌های اینترنتی و شبکه‌های تبلیغاتی استکباری از تصاویر شیعیانی که با رفتارهایی مثل قمه‌زنی، چهار دست و پا رفتن و... قصد عرض ارادت به امام حسین (علیه‌السلام) را داشته‌اند، سوءاستفاده و شیعیان را انسان‌هایی متوحش، غیرمنطقی و خشونت‌طلب معرفی کنند و جنایات خود را در کشورهای شیعی تلاش برای کنترل و نظم‌بخشی جامعه‌ای غیرمتمدن و بدوی نشان می‌دهند.

از سوی دیگر، سایت‌های تبلیغی مسیحیت و وهابیت با ارائه این تصاویر، ذهن مخاطب را از فرصت فکر کردن به پذیرش مذهب متعالی و مترقی تشیع دور نگه می‌دارند.

این مجموعه، ثمره تلاشی است برای شناخت تاریخچه، سیر تطورات و زمینه‌های موضع‌گیری فقهی و اجتماعی علما در مورد قمه‌زنی و در آخر ارائه نمونه‌هایی از سوءاستفاده دشمنان تشیع از آن.

امید که بصیرت دینی عزاداران حسینی و ارادتمندان آستان نورانی ائمه هدی (علیهم‌السلام) موجب جلب رضای صاحب عزای واقعی، حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) و زمینه‌ساز ظهور حضرتش گردد.

دفتر فرهنگی فخرالائمه (علیهم‌السلام)

محرم الحرام ۱۴۲۹

فصل اول - تاریخچهٔ قمه زنی

۱. قمه زنی چیست؟

قمه زنی مراسمی است که در بعضی شهرستان‌ها و بلاد شیعی و توسط برخی از عزاداران امام حسین (علیه السلام) اجرا می‌شود و در تأسی به مجروح و شهید شدن سیدالشهدا (علیه السلام) و شهیدان کربلا و به عنوان اظهار آمادگی برای خون دادن و سر باختن در راه امام حسین (علیه السلام) انجام می‌گیرد شرکت کنندگان در این مراسم، صبح زود روز عاشورا، با پوشیدن لباس سفید و بلندی همچون کفن، بصورت دسته جمعی قمه بر سر می‌زنند و خون، از سر بر صورت و لباس سفید جاری می‌شود. بعضی هم برای قمه زنی نذر می‌کنند، برخی هم چنین نذری را دربارهٔ کودکان خردسال انجام می‌دهند و بر سر آنان تیغ می‌زنند، تا از محل آن خون جاری گردد.

در اینجا به توصیف صحنه هایی از دسته قمه زنی در شهر کاظمین به نقل از کتاب «تراژدی کربلا» می پردازیم:

«روز عاشورا در بیشتر شهرها و روستاهای عراق، روز حزن و اندوه و سوگ است. دیدگان اشکبار و رنگ سیاه پرچمها و چهره های خاک آلود، در همه جا به چشم می خورد؛ تنها کفن های قمه زنان به رنگ سفید و با لکه هایی از خون دیده می شود. مردانی که شعار «فداییان حسین» را بر کفن ها نگاشته، قمه، شمشیر و یا خنجری بر دستان گرفته و بر سرهای تراشیده خود زخم هایی گاه بسیار عمیق و شدید وارد می آورند. دسته بیضوی شکل آنها با عبور از خیابان اصلی کاظمین به حرم وارد می شود... عزاداران با رسیدن به حرم کاظمین، با حماسه بسیار فریاد «حیدر... حیدر» سر می دهند و با هر ضربه طبل و نوای شیپور، ضربه ای بر فرق سر می زنند. گاه این ضربه ها چنان شدید است که فرق سر را شکافته و خون بسیاری از آن جاری می سازد. در برخی موارد نیز افراد از هوش رفته و بر زمین می افتند و یا از شدت ضربه ها جان می دهند...

گروه سرشکافته و خون آلود قمه زنان، چنان منظره دهشتناکی پدید می آورند که وحشت و اندوه، سراسر وجود تماشاچیان را فرا می گیرد... خون، با نخستین ضربه فوران می زند؛ اما گاه برخی آنچنان به شور و هیجان می آیند که ضربه های محکمی بر سر فرود آورده و خون

بیشتری از سر خود جاری می سازند. برخی نیز با سطح قمه بر سر ضربه می زنند تا خطر کمتری برایشان داشته باشد. قمه زنان بلافاصله پس از پایان مراسم به حمام‌های عمومی رفته و پس از مداوای زخم‌هایشان به شیوه‌ای سنتی، خود را شسته و بهبود می‌یابند. آماده سازی قمه‌ها و کفن‌ها و گروه‌های موزیک و دیگر لوازم مورد نیاز، بر عهده هیئت‌های عزاداری است. جمع‌آوری کمک‌های مردمی و دادن مبلغی به شاعر، نوحه‌خوان، سخنران و دیگر مخارج نیز بر عهده هیئت‌ها است.^۱

قمه‌زنی نیز مثل شبیه‌خوانی، از دیر باز مورد اختلاف نظر علما و پیروان و مقلدین آنان بوده و به استفتاء و افتاء مبنی بر جواز یا عدم جواز آن می‌پرداخته‌اند.

۱. ترازدی کربلا، ابراهیم حیدری، ترجمه علی معموری

۲. پیدایش قمه‌زنی

در مورد منشأ اصلی و اولی قمه‌زنی، اقوال مختلفی وجود دارد؛^۱ اما آنچه که بیشتر از همه مستند و قابل اثبات است، این است که تیغ‌زنی و قمه‌زنی رسوم عاریتی‌اند که از جانب ترک‌های آذربایجان به فارس‌ها و اعراب منتقل شده‌اند.^۲

نویسنده عراقی الأصل کتاب «تراژدی کربلا» نیز بر این عقیده است که مراسم‌هایی از قبیل قمه‌زنی، قبل از قرن نوزدهم در عراق مرسوم نبوده و به تدریج از اواخر این قرن در آن کشور رواج یافته است. بنابراین

۱. مقاله رسانه‌ی شیعه، مروری بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران، محسن حسام
مظاهری، مجله اخبار ادیان، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵
۲. شرح زندگانی من یا تاریخ اجتماعی و اداری دوران قاجاریه، عبدالله مستوفی، ج ۱ و ۳

مراسم قمه‌زنی و... از خارج عراق به آن کشور وارد شده و ریشه عربی ندارد.^۱

شیخ کاظم دجیلی نیز در تأیید این نظر می‌گوید: «عرب‌های عراق تا آغاز قرن بیستم در این گونه مراسم‌ها شرکت نمی‌کردند؛ این اعمال در ابتدا در میان ترک‌های عراق، فرق صوفیه و کردهای غرب ایران مرسوم بود.»^۲

گزارشی از مقامات بریتانیایی درباره مراسم عاشورای ۱۹۱۹م. در نجف حاکی است که گروهی صد نفره از شیعیان ترک در آن سال به قمه‌زنی پرداخته بودند.^۳

خاطره‌ای از سید محمد بحر العلوم، این نظر را تأیید می‌کند: «هنگامی که حدود ۵۰ یا ۶۰ سال پیش در نجف بودم، تنها چند هیئت ترک در آن شهر حضور داشت. آنان در ایام عزا به منزل سید بحر العلوم بزرگ می‌رفتند و با کسب اجازه از ایشان به خواندن ابیاتی سوزناک درباره امام حسین (علیه السلام) می‌پرداختند. برخی از آنان نیز در ضمن ذکر مصیبت برای همدردی با امام حسین (علیه السلام) جراحتهای خفیفی به خود وارد می‌کردند. به تدریج این گونه اعمال رو به تحول و

۱. تراژدی کربلا، ابراهیم حیدری، ترجمه علی معموری، ص ۴۷۵

۲. عاشوراء فی النجف و کربلا، کاظم دجیلی، ص ۲۸۷؛ جیات عراقی من وراء البوابه السوداء، محمود دزه، ص ۲۴

۳. نقاش، ص ۲۶۹

گسترش گذاشته تا آن که پس از ممنوعیت قمه‌زنی در دوره نخست وزیری یاسین هاشمی، در سال ۱۹۳۵ م. به اوج خود رسید. در واقع این اعمال زور، تأثیری معکوس داشت؛^۱ به نحوی که یک هیئت قمه‌زنی، به سه هیئت تبدیل شد.^۲

حاج حمید راضی (متوفی سال ۱۹۵۳ م.) از معمرین اهل کربلا که نزدیک به ۱۱۰ سال عمر کرده بود، خاطرات خود درباره عزاداری امام حسین (علیه السلام) نقل می‌کند که مراسم قمه‌زنی و... در ایام جوانی او در شهر نجف و کربلا مرسوم نبود.^۳ همچنین در خاطرات شفاهی هیچ یک از کهن سالان نجف و کربلا از برگزاری مراسم قمه‌زنی و... قبل از نیمه قرن نوزدهم یاد نشده است. این‌گونه مراسمها برای اولین بار توسط برخی زائران ترک از طایفه قزلباش رواج یافت. آنان به هنگام زیارت امام حسین (علیه السلام) با شمشیرهایی مخصوص به سرهای خود ضربه می‌زدند.^۴

از نظر تاریخی مسلم است که قمه‌زنی در ایران تا پیش از صفویه هیچ‌گونه سابقه‌ای نداشته است و محور تردیدها در آن است که آیا در

۱. به حکم «الإنسان حریص علی ما منع» هرگاه اعمال فشار با تبیین علمی و فرهنگ‌سازی همراه نباشد، اثر معکوس خواهد داشت.
۲. گفتگو با سید محمد بحر العلوم پیرامون عزاداری حسینی، مجله «النور» شماره ۷۴، ژوئیه ۱۹۹۷ م.
۳. گفتگو با دکتر شاکر لطیف، ۱۲/۴/۱۹۹۶ م.، کتاب ترازوی کربلا
۴. النجف الاشراف عاداتها و تالیدها، طالب علی شرقی، ص ۲۲۳-۲۲۰

زمان صفویه به وجود آمده است و یا اینکه بعد از صفویه در در زمان قاجاریه وارد شده و رواج یافته است؟^۱

الف- ورود قمه‌زنی به ایران در زمان صفویان و جریان فداییان

اقدامات مهم صفویان در زمینه عزاداری، یکی، رسمی و حکومتی کردن مجالس سوگواری و دیگری، ابزارمند کردن و نیز پدیدآوردن آیین‌ها و رسوم جدید عزاداری بود.^۲

«پیتر دلاواله» سیاح ایتالیایی از عزاداری شیعیان در اصفهان عصر صفوی سال ۱۰۳۷ قمری چنین گزارش می‌دهد: «تشریفات و مراسم عزاداری عاشورا به این قرار است که همه غمگین و مغموم به نظر می‌رسند و لباس عزاداری به رنگ سیاه - یعنی رنگی که در مواقع دیگر هیچ وقت مورد استعمال قرار نمی‌گیرد- بر تن می‌کنند. هیچ‌کس سر و ریش خود را نمی‌تراشد و به حمام نمی‌رود. به علاوه نه تنها از ارتکاب هر گناه پرهیز می‌کنند، بلکه خود را از هرگونه تفریح و خوشی محروم می‌سازد.

جمعی در میدان‌ها و کوچه‌های مختلف و جلوی خانه‌های مردم، برهنه و عریان در حالی که فقط با پارچه سیاه یا کیسه تیره رنگی ستر

۱. قمه زنی، سنت یا بدعت؟ مهدی مسائلی، ص ۱۹

۲. مقاله رساله شیعه، مروی بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران، محسن حسام مظاهری، مجله اخبار ادیان، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵

عورت کرده و سر تا پای خود را با ماده ای سیاه و براق... رنگ زده‌اند، حرکت می‌کنند... به همراه این افراد، عده‌ای برهنه نیز راه می‌روند که تمام بدن خود را به رنگ قرمز درآورده‌اند؛ تا نشانی از خون‌هایی که به زمین ریخته و اعمال زشتی که در آن روز [عاشورا] نسبت به حسین انجام گرفته است، باشد. همه با هم، آهنگ‌های غم‌انگیز در وصف حسین و مصائب وارد بر او می‌خوانند و دو قطعه چوب یا استخوانی را که در دست دارند، به هم می‌کوبند و از آن صدای حزن‌انگیزی به وجود می‌آورند و به علاوه حرکتی به سر و تن خود می‌دهند که علامتی از اندوه بی پایان آن‌ها است و بیشتر به رقص شباهت دارد...^۱

علاوه بر ابزار آلات جدید، از این دوره بود که آداب و رسوم نوینی هم در سلک آیین‌های عزاداری درآمد؛ آدابی چون «تیغ‌زنی»، «قفل‌زنی»، «سنگ‌زنی» و «قمه‌زنی» را از این جمله شمرده‌اند.^۲

استاد یوسفی غروی نیز در این باره می‌گوید: «از نظر تاریخی، ظاهراً آن وقت که صفویه سر کار آمدند، قمه زنی پدید آمد و مسلماً هیچ سابقه‌ای هم بر صفویه ندارد؛ اما هنوز به یقین نرسیده‌ایم که آیا قبل از عثمانی‌ها هم این کار انجام می‌شده است یا نه؟»

۱. سفرنامه پیترو دلاواله، ترجمه شجاع‌الدین شفا، انتشارات علمی فرهنگی

۲. مقاله رسانه شیعه، مروری بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران، محسن حسام‌مظاهری، مجله اخبار ادیان، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵

روال حکومت‌ها این است که اعمال و رفتارها را از همدیگر یادمی‌گیرند؛ عثمانی‌ها گروه فدائیان داشتند؛ صفویه هم یک گروه فدائیان درست کرده بودند و مانند آل‌بویه که در قرن سوم و چهارم در بغداد، عمدتاً دسته‌های اولیه‌ی عزاداری‌شان، دسته‌های نظامی‌شان بود، به ارتش دستور داده بودند که به طور منظم و دسته‌بندی شده، دسته‌ی عزاداری راه بیاندازند. صفویه هم وقتی سر کار آمدند این برنامه را تکرار کردند. یکی از افواج فدائیان، قزلباش صفوی بودند که همیشه به نشانه‌ی آماده به خدمت، سرشان تراشیده بود. در کتاب «تاریخ شاه عباس کبیر» از نصرالله فلسفی - که در پنج جلد نوشته شده و یکی از وسیع‌ترین و دقیق‌ترین تواریخ است - به تفصیل، «فوج فدائیان» معرفی شده‌اند. در وصف آنان آمده که حتی در تمریناتشان گوشت حیوانات مختلف و حتی مار را می‌خوردند که هنوز هم در بعضی از ارتش‌های جهان معمول است؛ مثلاً در ارتش صدام نیز یک فوج فدائی این طوری وجود داشت. خلاصه این که فدائیان صفویه در روز عاشورا شمشیر به دست، بیرون آمدند و تصورشان این بود که نوعی همدردی و مواسات با اصحاب امام حسین (علیه‌السلام) داشته باشند. آنان می‌گفتند در چنین روزی که اصحاب امام حسین (علیه‌السلام) و خود امام، و بنی‌هاشم تیر می‌خورند، پس ما هم این حالت را برای خودمان ایجاد می‌کنیم؛ یعنی

نشان دهیم که ما در راه امام حسین (علیه السلام) فدوی هستیم و حاضریم سرمان بریده شود؛ و این شروع قمه زنی شد.^۱

البته در آن زمان نیز اکثر جامعه به علمایی که با این بدعت‌ها به مخالفت برمی‌خاسته‌اند، توجه خاصی نمی‌کردند، تا آنجا که عالمی مثل «مقدس اردبیلی» به خاطر مخالفت با این نوع حرکات در عزای امام حسین (علیه السلام) از سوی اکثریت جامعه طرد می‌شود.^۲

«میرزا عبدالله افندی - از علمای شیعه معاصر شاه سلطان حسین - در بخشی از کتاب «تحفه فیروزیه» خود به این مخالفت‌ها اشاره می‌کند ... مطابق روایت جاسم حسن شبر در «ارشاد الخطیب»، داستان از این قرار است که مقدس اردبیلی چندی از حرکات ناشایستی که بعضی مردم در امر عزاداری امام حسین (علیه السلام) مرتکب می‌شده‌اند، رنجیده خاطر شده و با این استدلال که این اعمال جزو رسوم اقامه عزای نیست و در سیره اهل بیت (علیهم السلام) نیز وجود ندارند، آنان را از این کار نهی می‌کند. لکن مردم به منع او وقعی ننهادند، بر شدت و گستره عمل خود افزودند. تا آنجا که وی آزرده شده، حتی در مقام اعتراض، ترک آن

۱. مصاحبه با دکتر یوسفی غروی، به آدرس:

<http://www.tebyan.net/index.aspx?pid=15281>

۲. مقاله رسانه شیعه، مروری بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران، محسن حسام مظاهری، مجله اخبار ادیان، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵

دیار (اردبیل) کرده و به یکی از قریه‌های اطراف می‌رود تا صدای عزاداری مردم به آن شیوه را نشنود.^۱»

ب- رواج قمه‌زنی در دوران قاجار

از شاخصه‌های عزاداری در دوره قاجار، عمومیت یافتن رسم تیغ‌زنی و قمه‌زنی است؛ رسمی که البته پیش از آن هم مسبوق به سابقه‌ای چند ساله بود، اما مشخصاً در این دوره گسترش و رواجی بی‌سابقه یافت.^۲

بنجامن، سفیر کبیر آمریکا در ایران عهد ناصرالدین شاه، در توصیف مراسم قمه‌زنی در سفرنامه‌اش چنین می‌نویسد: «سال ۱۸۸۴ میلادی من در تهران اقامت داشتم. دسته‌هایی در خیابان‌ها حرکت می‌کردند و احساسات تند و شدید بی‌سابقه‌ای از خود نشان می‌دادند... در این میان ناگهان جمعی سفیدپوش که کاردهایی در دست داشتند، پدیدار شدند که با هیجان زیاد کاردها را بالا برده و به سر خود می‌زدند و خون از سر آنها و از کاردهایی که در دست داشتند، فواره می‌زد و سر تا پایشان را سرخ کرده بود. واقعا که منظره دلخراش و بسیار تأثرآوری بود که هرگز نمی‌توانم آن را از یاد ببرم. کسانی که در این دسته‌ها قمه می‌زدند، گاهی اوقات آنقدر به هیجان آمده و یا خونی که از آنها

۱. ارشادالخطیب، جاسم حسن شیر، ص ۴۷ و ۴۸

۲. مقاله رسانه شیعه، مروری بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران، محسن حسام مظاهری، مجله اخبار ادیان، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵

می‌رود [آن قدر زیاد است] که بی‌حال شده و روی زمین می‌افتند و حتی ممکن است اگر فوراً مداوا نشوند، جان خود را از دست بدهند.^۱ باید گفت در این دوره، خطبایی مثل آخوند ملاآقا بن عابد شیروانی (معروف به فاضل دربندی) با کتابش به نام «اکسیر العبادات فی اسرار الشهادات» همین قدر که در رونق بخشی به مجالس عزرا در آن دوره نقش داشتند، در ورود مطالب سست و جعلی و خرافات و در نتیجه عوام‌گرایی این مجالس هم مؤثر بوده‌اند.^۲

در این دوره نیز علمای بزرگی مثل علامه سید محسن امین‌عاملی، قمه‌زنی و نظایر آن را غیر شرعی و شیطان‌پسند خوانده و به مخالفت با آن پرداختند که باز هم - با توجه به این که قمه‌زنی به سرعت جایگاه مطلوبی نزد عوام الناس یافته و جزئی لاینفک از مظاهر دینداری، با لعاب تعصب مردم شده بود- نه تنها مخالفت این دسته از علما مؤثر واقع نشد، بلکه به تشکیل جبهه‌ای در بین مردم و برخی علمای موافق قمه‌زنی منجر شد؛^۳ تا جایی که برای مثال به علامه سید محسن امین‌عاملی تهمت زدند که می‌خواهد اخبار را نسخ کند و از اجرای اعمال دین جلوگیری کند!^۴

۱. ایران و ایرانیان، بنجامن، س. ج. و، ترجمه محمدحسین کردبچه، ص ۲۸۴

۲. مقاله رسانه شیعه، مروری بر تاریخ تکوین مجالس و آیین‌های عزاداری در ایران، محسن حسام‌مظاهری، مجله اخبار ادیان، شماره ۱۸، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۵

۳. همان

۴. المجالس السنیه، علامه سید محسن امین‌عاملی

۳. نقش استکبار در ترویج و بهره‌برداری از قمه‌زنی

الف- نقش استعمار انگلیس

تا حدود قرن هیجدهم سه امپراطوری بزرگ دنیا، هند، ایران و عثمانی مسلمان بودند که بر تمام جهان متمدن آن روز، حکومت های مرفه و مقتدری پدید آورده بودند. اسپانیا و فرانسه و هلند وانگلیس به رهبری زرسالاران یهودی و مسیحیان صلیبی، به فکر افتادند که مقاومت مسلمین را بشکنند. انگلیسی های تازه به دوران رسیده، برای رسیدن به این هدف چاره هایی جستند؛ از جمله در هند و ایران که هسته اصلی مقاومت را شیعیان تشکیل می دادند، اینان از شیعیان هندوستان شروع کردند که از مرکز تشیع و مرجعیت نجف به دور بودند. انگلیسی ها از جهل و سادگی شیعه و عشق زیاد آنان به امام حسین(علیه‌السلام) سوءاستفاده کردند و قمه و شمشیرزنی بر پیشانی را جعل کرده و به

آنان آموختند... متأسفانه برخی شیعیان هند، این بدعت را بدون مجوز
علما و نواب امام زمان(عجل الله فرجه) پذیرفتند!

کوبیدن شمشیر بر سر و پیشانی در سوگ سیدالشهدا(علیه السلام) در
روز عاشورا، توسط استعمار انگلیس، از هند به ایران و عراق رخنه
نمود.

تا گذشته‌ای نه‌چندان دور، سفارت‌های بریتانیا در تهران و بغداد،
هیئت‌های عزاداری را که به آن صورت انزجارآور و زشت در کوچه و
خیابان‌ها ظاهر می‌شدند، تأمین می‌کردند. غرض از سیاست استعماری
انگلیس از کمک به رشد این مراسم زشت، به دست آوردن دلیلی
معقول برای استعمارش بود که همواره با معارضة مردم بریتانیا و برخی
نشریات آن کشور روبرو می‌شد.

استعمار انگلیس می‌خواست ثابت کند که مردمان مستعمره هند و
کشورهای اسلامی دیگر که به آن صورت وحشیانه در خیابان‌ها ظاهر
می‌شوند، احتیاج به ولی و قیمی دارند که آنان را از جهل و توحش
موجود برهاند. در نتیجه، عکس و تصاویر دسته‌های عزادار که در روز
عاشورا به زنجیر به پشت خود نواخته و با شمشیر و قمه بر سر خود
می‌کوفتند و خون‌های جاری شده در نتیجه این جریانات، در
روزنامه‌های بریتانیا و اروپا به چاپ می‌رسید؛ و سیاستمداران
استعمارگر در نتیجه این تصویرها، استعمار این کشورها را به عنوان

ضرورتی انسانی اعلام می کردند که می تواند مردم آن کشورها را از جهل و توحش رهانیده و به جاده تمدن و تقدم رهنمون سازد.

نقل شده است، هنگامی که «یاسین هاشمی» نخست وزیر عراق در عهد استعمار انگلیس برای گفتگو جهت پایان دادن استعمار، به لندن رفته بود، انگلیسی ها به او گفتند: ما به خاطر کمک به مردم عراق به آنجا آمده ایم تا آنان را از توحش و حماقت خارج ساخته و مزه سعادت را به آنان بچشانیم!

این سخن، خشم یاسین هاشمی را برمی انگیزد و باعث می گردد با عصبانیت از جلسه خارج شود؛ اما انگلیسی ها از او عذر خواهی کرده و او را به دیدن فیلمی مستند از عراق دعوت می کنند. این فیلم که از هیئت های حسینی به راه افتاده در خیابان های نجف، کربلا و کاظمین تهیه شده بود، حاوی مشاهد مهیب و نفرت آور از شمشیرکوبی و قمه زنی مردم عزادار بود. گویی انگلیسی ها می خواستند بگویند: «آیا مردمانی روشنفکر که از تمدن بویی برده اند، با خود چنین می کنند؟!»^۱

1. <http://abarkooh.parsiblog.com/۱۴۸۵۶۹.htm>

ب- نقشه‌سیا در رابطه با فرهنگ عاشورا

اخیراً کتابی به نام «نقشه‌ای برای جدایی مکاتب الهی» در آمریکا انتشار یافته که در آن گفتگوی مفصلی با دکترمایکل برانت یکی از معاونان سابق سیا (سازمان اطلاعاتی مرکزی آمریکا) انجام شده است.^۱ او در این زمینه می‌گوید: «بعد از مدت‌ها تحقیق، به این نتیجه رسیدیم که قدرت رهبر مذهبی ایران و استفاده از فرهنگ شهادت، در انقلاب ایران تأثیرگذار بوده است. ما همچنین به این نتیجه دست یافتیم که شیعیان، بیشتر از دیگر مذاهب اسلامی فعال و پویا هستند. در این گردهمایی تصویب شد که بر روی مذهب شیعه تحقیقات بیشتری صورت گیرد و طبق این تحقیقات، برنامه‌ریزی‌هایی داشته باشیم. به همین منظور، چهل میلیون دلار بودجه برای آن اختصاص دادیم و این پروژه در سه مرحله به ترتیب زیر انجام شد... پس از نظرسنجی‌ها و جمع‌آوری اطلاعات از سراسر جهان، به نتایج مهمی دست یافتیم؛ متوجه شدیم که قدرت مذهب شیعه در دست مراجع و روحانیت می‌باشد... این تحقیقات ما را به این نتیجه رساند که به‌طور مستقیم نمی‌توان با مذهب شیعه رودر رو شد و امکان پیروزی بر آن بسیار سخت است و باید پشت پرده کار کنیم. ما به جای ضرب‌المثل انگلیسی «اختلاف بیانداز، حکومت کن!» از سیاست «اختلاف بیانداز، نابود کن!» استفاده کردیم و در همین راستا

۱. روزنامه جمهوری اسلامی ۸۳/۳/۵

برنامه‌ریزی‌های گسترده‌ای را برای سیاست‌های بلندمدت خود طرح کردیم. حمایت از افرادی که با مذهب شیعه اختلاف نظر دارند و ترویج کافر بودن شیعیان به گونه‌ای که در زمان مناسب علیه آنها توسط دیگر مذاهب اعلام جهاد شود. همچنین باید تبلیغات گسترده‌ای را علیه مراجع و رهبران دینی شیعه صورت دهیم تا آنها مقبولیت خود را در میان مردم از دست بدهند.

یکی دیگر از مواردی که باید روی آن کار می‌کردیم، موضوع فرهنگ عاشورا و شهادت‌طلبی بود که هر ساله شیعیان با برگزاری مراسمی این فرهنگ را زنده نگه می‌دارند. ما تصمیم گرفتیم با حمایت‌های مالی از برخی سخنرانان و مداحان و برگزارکنندگان اصلی اینگونه مراسم که افراد سودجو و شهرت‌طلب هستند، عقاید و بنیان‌های شیعه و فرهنگ شهادت‌طلبی را سست و متزلزل کنیم و مسائل انحرافی در آن به وجود آوریم؛ به گونه‌ای که شیعه یک گروه جاهل و خرافاتی در نظر آید. در مرحله بعد، باید مطالب فراوانی علیه مراجع شیعه جمع آوری شده و به وسیله مداحان و نویسندگان سودجو انتشار دهیم و تا سال ۱۳۸۹ مرجعیت را -که سد راه اصلی اهداف ما می‌باشند- تضعیف کرده و آنان را به دست خود شیعیان و دیگر مذاهب اسلامی نابود کنیم و در نهایت تیر خلاص را بر این فرهنگ و مذهب بزنیم.^۱

۱. نقشه‌ای برای جدایی مکاتب الهی، منتشر شده در آمریکا، گفتگو با دکترمایکل برانت، یکی از معاونان سابق «سیا»

فصل دوم- سیر تاریخی مقابلهٔ علما با انحرافات
عزاداری

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه و آله): يَحْمِلُ
هَذَا الدِّينَ فِي كُلِّ قَرْنٍ عُدُولٌ يَنْفُونَ عَنْهُ تَأْوِيلَ
الْمُبْطِلِينَ وَ تَحْرِيفَ الْعَالِيَيْنَ وَ انْتِحَالَ الْجَاهِلِينَ
كَمَا يَنْفِي الْكَبِيرُ خَبَثَ الْحَدِيدِ^۱.

پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) می فرمایند: در هر قرنی، افراد عادل
پاسداری دین را به عهده می گیرند و تأویل اهل باطل و تحریف
خلوکنندگان و دروغ نادانان را از دین می زدایند؛ همان گونه که دم
آهنگر، مواد زائد را از آهن می زداید.

گوهر یکدانه اقامه عزای ائمه هدی (علیهم السلام) چون اکسیری حیات
بخش، یکی از مهمترین کارکردها را در حفظ مکتب اهل بیت
(علیهم السلام) به عهده دارد؛ از این رو، علمای اعلام در حفظ و
صیانت از این مجالس اهتمام تام داشته و کوشیده اند آن را از گزند
انحرافات و تندروی ها محفوظ نگاه دارند.

در دوران معاصر نیز این رسالت حساس، مورد توجه و اهتمام زعمای
حوزه علمیه قرار داشته، علمای روشن بین به سهم خود در زدودن آفاتی

۱. وسائل الشیعه ج ۲۷، ص ۱۵۰

که از روی جهالت عوام و گاه با تحریک و توطئه معاندان، دامنگیر این محافل گرانقدر می‌شد، کوشیده‌اند.^۱

جریان مقابله علمای ربّانی با این انحرافات را در دوران معاصر، می‌توان در سه مقطع مورد بررسی و کنکاش قرار داد:

۱. موج اول؛ مبارزه علامه سیدمحسن امین (رحمه‌الله) با انحرافات عملی در عزاداری و حمایت سید ابوالحسن اصفهانی (قدس سره) از نهضت تنزیه

۲. موج دوم؛ مقابله حضرت امام خمینی (قدس سره) با قمه زنی و امثال آن

۳. موج سوم؛ حکم حکومتی رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) در مورد قمه زنی، با هدف پیراستن عزاداری حسینی از پیرایه‌های قابل سوءاستفاده دشمنان تشیع

۱. چراکه حضرت رسول اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله) فرمودند: « إِذَا ظَهَرَتِ الْبِدْعُ فِي أُمَّتِي فَلْيُظْهِرِ الْعَالِمُ عِلْمَهُ، فَمَنْ لَمْ يَفْعَلْ، فَعَلَيْهِ لَعْنَةُ اللَّهِ »؛ هنگامی که بدعت‌هایی (نوآوری‌های باطلی) در امت‌م ظاهر شد، عالم دین باید علمش را اظهار کند و کسی که چنین نکند، لعنت خدا بر او باد.

اصول کافی، ج ۱، ص ۵۴

۱. موج اول؛ مبارزه علامه سید محسن امین (رحمه الله)

با انحرافات عملی در عزاداری و حمایت سید ابوالحسن اصفهانی (قدس سره) از نهضت تنزیه

مرحوم علامه سید محسن امین در کتاب خویش به نام «التنزیه لأعمال الشبیه»^۱ با استدلال و برهان ثابت می‌کند قمه‌زنی و برخی دیگر از اعمال رایج در عزاداری امام حسین (علیه السلام) نه تنها ثوابی ندارد، بلکه از نظر شرع مقدس حرام است. در پی انتشار این اثر، که با هدف پاکسازی گردهمایی‌های مذهبی از بدعت‌ها و گمراهی‌ها انجام شد، مردم ناآگاه چنان در برابرش موضع گرفتند که برخی از دوستانش خطر «انقلاب عوام» را به وی گوشزد کردند. ایشان در این باره می‌گویند:

۱. جلال آل احمد در کتاب «عزاداری نامشروع» به ترجمه این کتاب پرداخته است.

«در برابر این رساله برخی از مردم برخاسته، هیاهو برپا ساختند و ناآگاهان را به هیجان آوردند... آنها در میان بخش گسترده ناآگاه جامعه چنین پخش کردند که فلانی [سید محسن امین] برپا داشتن عزای امام حسین (علیه السلام) را حرام کرده و علاوه بر این، مرا به خروج از دین متهم کردند.»^۱

تبلیغات فراگیر درباره دانشمند مصلح دمشق، چنان مؤثر افتاد که حتی گروهی از گویندگان مذهبی در مسجدها او را گمراه معرفی کردند و برخی از مردم با گرو نهادن خانه خود و به دست آوردن اندکی پول، در جهاد نامقدس ضد سید محسن شرکت جستند.^۲

ولی از آنجا که حق با سید بود، بالاخره پیروز و سربلند شد. تا آنجا که پس از اندک زمانی، آیت الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی - که در آن زمان مقام ریاست تامه و مرجعیت عامه را داشتند - به طرفداری از امین عاملی و کتاب بیداری بخش او فتوا صادر کرده و به صراحت گفت:

«إن استعمال السيوف و السلاسل و الطبول و الابواق و مايجرى اليوم أمثاله في مواكب العزاء بيوم عاشورا إنما هو محرم و غير

۱. اعيان الشيعه، ج ۱۰، ص ۳۶۳

۲. گلشن ابرار، ج ۲، ص ۶۱۲

شرعی»^۱؛ همانا استفاده از امثال شمشیر و زنجیر و طبل و بوق و امثال آنچه امروزه در دسته‌ها و مواكب عزاداری عاشورا رایج شده، قطعاً حرام و غیر شرعی است.

این فتوا نیز موجب اختلافات و سر و صدای شدیدی شد و برخی از وعاظ در سخنرانی‌های خود آیت الله اصفهانی را به سختی مورد انتقاد و حتی اهانت قرار دادند. ولی وی هرگز حاضر نشد از فتوا و عقیده خود دست بردارد.

در بصره نیز آیت الله سید مهدی قزوینی به حمایت از علامه سید محسن امین برخاسته و در آثار خویش به انتقاد از قمه زنی پرداخت.^۲ وی بر این اعتقاد بود که استفاده از آهن، یعنی زنجیر و قمه در مراسم عزاداری حدود یک قرن قبل و توسط مردمانی که تسلط زیادی به قوانین شریعت نداشتند، پدید آمده است.^۳

سید حسن امین، فرزند علامه سید محسن امین، گزارشی جالب از این وقایع می‌دهد:

-
۱. دایرة المعارف تشیع، ج ۲، ص ۵۳۱؛ اعیان الشیعه، ج ۱۰، ص ۳۷۸؛ تاریخ سیاسی عراق معاصر، استاد حسن شبر، ج ۲، ص ۳۴۰
 ۲. ایشان یک سال پیش از انتشار کتاب «التنزیه» نیز در کتابی به نام «کشف الحق لغفله الخلق» به انتقاد از قمه زنی پرداخت و مدتی پس از سید محسن امین نیز به تکرار انتقاداتش در کتاب «دوله الشجره الملعونه الشامیه علی العلویه» اقدام کرد.
 ۳. دولة الشجره الملعونه، ص ۱۳۶

«... در این راه، بزرگانی چون سید ابوالحسن اصفهانی و شیخ عبدالکریم جزائری و دیگران و جالب این است که گروهی از زهاد و عباد معروف نیز از او حمایت کردند. از آن جمله مرحوم شیخ علی قمی^۱ معروف به زاهد و شیخ جعفر بدیری^۲. این فتوا نجف را به دو گروه تقسیم کرد؛ گروهی موسوم به «اموین» که همان طرفداران مرحوم امین بودند و گروهی به نام «علوین» که همان مخالفین او بودند.^۳ پس از یک سال از شروع سر و صداها مرحوم امین قصد سفر به عراق را نمود و با آن که بسیاری از دوستانش او را از سفر نجف منع نمودند، لیکن وی به نجف آمد، جعفر الخلیلی^۴ در کتاب خود «هكذا عرفتهم» می گوید: نجف به استقبال او بیرون شهر رفت. هنجنین سید ابوالحسن اصفهانی در مقدم پیشواز کنندگان بود. خلیلی اضافه می کند که من اشخاصی را دیدم و نام آنها را ذکر می کند و

۱. شیخ علی بن شیخ محمد ابراهیم قمی نجفی از شاگردان عارف بزرگ مولی حسینقلی همدانی و پس از او از خواص آیت الله کشمیری بود. او در زمان حیات خویش ضرب المثل تقوی و زهد بود، به گونه ای که همه اهل علم از عرب و عجم بر این نکته اتفاق داشتند که او پرهیزگارترین عالم زمان خویش است. مستدرکات اعیان الشیعه، ج ۳، ص ۱۵۲

۲. ایشان یکی از علما و زهاد معروف نجف بود که قناعت و ساده زیستی او در نزد عام و خاص مشهور بود.

۳. طرفداران قمه زنی با اموی نامیدن مخالفان خود، توانستند جمع کثیری از شیعیان را قانع کنند که انتقادات سید محسن امین در مورد انحرافات عزاداری، زنده کردن امویان است. همچنین یک سخنران محبوب و مشهور عراق را جذب کردند تا مردم را علیه سید محسن امین و طرفدارانش برانگیزاند. هكذا عرفتهم، جعفر الخلیلی، ج ۱، ص ۲۱۲

۴. یکی از مورخان مشهور عراق در قرن ۱۴ قمری

سید می گفت: من از همه شما گذشتم؛ به جز آن افرادی از شما که
غافلین را تحریک نمودند.

۲. موج دوم؛ مقابله حضرت امام خمینی (قدس سره)

با قمه زنی و امثال آن

پس از پیروزی انقلاب اسلامی جریانی تحت تاثیر محافل روشنفکری در ایران شکل گرفت که با عزاداری حسینی به صورت سنتی، به مخالفت پرداخت. بنیانگذار جمهوری اسلامی در مقابل این تفکر با شدت و حدت ایستادند و طی چند سخنرانی، به تبیین نقش مجالس عزای حسینی در حفظ و بقای مکتب تشیع پرداخته و ضرورت برگزاری مراسم عزاداری به همان شیوه سنتی را مورد تاکید قرار دادند.^۱

۱. رجوع کنید به صحیفه نور، ج ۱۰، ص ۳۲-۲۶؛ و ج ۱۶، ص ۲۱۰-۲۰۷؛ و ج ۱۷، ص ۶۲-۵۸

با گسترش برخی مظاهر آزار جسمانی در مراسم سوگواری امام حسین(علیه السلام) و امکان بهره برداری دشمنان از این رفتارها، ایشان با صدور حکمی از قمه زنی نهی و جواز شبیه خوانی را مشروط به عدم وهن اعلام فرمودند.

در پی این اقدام حضرت امام(قدس سره)، آیت الله شهید سید محمد باقر صدر(قدس سره)^۱ و شهید آیت الله مرتضی مطهری و جمعی از علمای بصیر به حمایت از این حکم و محکومیت این اعمال پرداختند.

شهید مطهری با ذکر سابقه ورود قمه زنی به ایران می نویسد: «قمه زنی و بلند کردن طبل و شیپور، از ارتدوکس های قفقاز به ایران سرایت کرده و چون روحیه مردم برای پذیرفتن آنها آمادگی داشت، همچون برق در همه جا دوید.»^۲

شهید آیت الله مطهری در کتاب حوزه و روحانیت نیز به این مبحث پرداخته، می فرماید: «قمه زنی در شرایط فعلی هیچ دلیل عقلی و نقلی بر آن نداریم و یکی از مصادیق بارز تحریف محسوب می گردد و حداقل اینکه در زمان فعلی، باعث زیر سوال رفتن تشیع می گردد. از

۱. «آنچه که امروز با نام قمه زنی و جاری ساختن خون بر بدن انجام می شود از افعال عوام مردم و جاهلین آنهاست ...» کل الحلول عند آل الرسول، دکتر تیجانی، ص ۱۵۰؛ تراجیدیا کربلا، ابراهیم

الحیدری، ص ۴۵۹

۲. جاذبه و دافعه علی علیه السلام، ص ۱۵۴

برنامه‌هایی که هیچ ارتباطی با اهداف امام حسین (علیه السلام) ندارد، تیغ، قمه و قفل زدن است؛ قمه زدن هم همین طور است. این کار، کار غلطی است. یک عده قمه‌ها را بگیرند، به سرهای خودشان بزنند و خون‌ها را بریزند که چه شود؟ کجای این حرکت، عزاداری است.^۱

روحانی شهید سید عبد‌الکریم هاشمی نژاد^۲ نیز به تاثیرات سوء قمه زنی در تخریب چهره تشیع پرداخته، می‌گوید:

«سوگواری برای حسین بن علی (علیهما السلام) و یاد نمودن از فاجعه خونین نینوا، اگر به طرز صحیح انجام گیرد، علاوه بر ارزش‌های اسلامی و معنوی که دارد، اصولاً خود یک عمل منطقی و معقولی است که از عواطف انسانیت و حسن‌حیاطیت از مظلوم سرچشمه می‌گیرد. اما با کمال تأسف گاهی به نام عرض ارادت به پیشگاه مقدس حسین (علیه السلام) کارهایی انجام می‌شود که در برابر دنیای روز موجب

۱. حوزه و روحانیت، ج ۲، ص ۱۷۳.

۲. شهید سید عبدالکریم هاشمی نژاد یکی از چهره‌های برجسته سیاسی و مذهبی قبل و بعد از انقلاب می‌باشد که فعالیتهای سیاسی خویش را قبل از سال ۱۳۴۰ شروع نموده و از سال ۱۳۴۱ به بعد که نهضت امام خمینی (قدس سره) آغاز گردید، تحت لوای ایشان به مبارزه می‌پرداخت. او طی این مدت بیش از پنج مرتبه به علت سخنرانی و مبارزه علیه شاه دستگیر و روانه زندان شد. شهید هاشمی نژاد پس از انقلاب نیز بر فعالیتهای خود ادامه داد و در آغاز به عنوان نماینده استان مازندران در مجلس خبرگان انتخاب شده، و در تدوین قانون اساسی و به خصوص در جهت تثبیت اصل ولایت فقیه زحمات فراوانی کشید. سرانجام ایشان در هفتم مهر سال ۱۳۶۰ در پایان کلاس درس، به دست منافقان کوردل به شهادت رسید.

شرمساری و سرافکنندگی است. کارهایی که نه با مقررات اسلامی سازش دارد و نه از نظر منطق، صحیح و قابل درک است. برای نمونه باید موضوع «قمه زدن» را یاد کرد. این عمل ناراحت کننده و چندش آور... نه تنها با هیچ اصلی قابل تفسیر نیست، بلکه مخالفان و دشمنان اسلام در داخل و خارج، از آن به صورت یک حربه مؤثر و قاطع علیه آیین مقدس ما استفاده می کنند.

نویسندگان دغل و قلم های شومی که سالیانی دراز در این کشور مشغول سمپاشی و آلوده ساختن افکار بی خبران از اسلام و نظام عالی و جهانی آن بودند، اکثراً از این نمونه کارها که جمعی از شیعیان پاکدل به نام دین و اسلام انجام می دادند، سوءاستفاده می کردند و در نوشته های خود - که سراپا تهمت و افترا به اسلام و تشیع است - آنها را به نام یکی از دستورات مذهبی شیعه معرفی کرده، از مظاهر «شیعه گری» می شمردند. سپس در پناه این حربه های مؤثر، فحش ها و ناسزاهای خود را نثار اسلام و مکتب آسمانی آن نموده و با این قبیل تهمت ها - که این کارها جزء دستورات اسلامی است - این آیین مقدس را ناصحیح و نامعقول جلوه می دادند...

اگر در داخل یک کشور اسلامی موضوع «قمه زدن» و مانند آن این گونه مورد بهره برداری و سوءاستفاده دشمنان اسلام قرار گیرد، در خارج از کشور نسبت به قدرت های بزرگ و مذاهبی که به نیروهای

استعماری تکیه دارند، می توان به خوبی استنباط کرد که چگونه از این حربه های مؤثر علیه اسلام و مکتب آسمانی آن از یک طرف و تحقیر نمودن و کوچک شمردن مردم مشرق زمین از سوی دیگر استفاده می کنند.

یکی از دوستانم که دانشجویست و در آلمان غربی مشغول تحصیل است، سال گذشته برایم حکایت می کرد که در آنجا ما به دیدن فیلمی رفتیم که در آن قسمتی از عادات و اعمال مردم مشرق زمین نشان داده می شد؛ اعمالی که نشان دهنده انحطاط فکری آنها است.

در آن فیلم، از کشور هندوستان مثلاً دستان گاوهای مقدس و احترامهایی که مردم آنجا در برابر آنها انجام می دادند نشان داده شده، ولی هنگامی که نوبت به ایران رسید، منظره «قمه زدن» با همان وضع چندش آور در فیلم منعکس شد.

... باز داستان دیگری در این باره دارم که دانشجوی آلمانی به علت آن که منظره قمه زدن را در یک فیلم تلویزیونی دیده بود و دشمنان اسلام، آن را به عنوان «یکی از دستورات اسلامی که باید یک مسلمان واقعی آن را اجرا کند» معرفی کرده بودند، تا مدت ها حاضر نبود مسلمان شود و اسلام را بپذیرد...»^۱

۱. درسی که حسین علیه السلام به انسانها آموخت، شهید هاشمی نژاد، ص ۲۶۱ و ۲۶۲

۳. موج سوم؛ حکم حکومتی رهبر معظم انقلاب (مدظله العالی)
در مورد قمه زنی، با هدف پیراستن عزاداری حسینی
از پیرایه‌های قابل سوءاستفاده دشمنان تشیع

پس از گسترش غیر عادی تظاهر به قمه زنی پس از رحلت حضرت امام خمینی (قدس سره) و ایجاد زمینه بهره‌برداری خبرگزاری‌ها و پایگاه‌های اطلاع رسانی معاند از این صحنه‌ها برای ضربه زدن به اساس تشیع، رهبر معظم انقلاب در بیاناتی که در آستانه محرم الحرام در جمع روحانیون استان کهگیلویه و بویراحمد فرمودند^۱، بر لزوم هرچه باشکوه‌تر برگزار شدن عزای حسینی تأکید و انحرافی بودن

۱. بیانات معظم له در تاریخ ۷۳/۳/۱۷

جریان قمه زنی در عزای حسینی را تبیین فرمودند و خواستار زدودن این حرکات وهن‌آمیز از ساحت قدسی عزای حسینی شدند.^۱

پس از انتشار این بیانات و صدور حکم حرمت قمه زنی از سوی ایشان^۲، جمعی از علما و شخصیت‌های فقهی حوزه علمیه، با صدور فتاوی جدید و برخی نیز با تصریح به لازم‌الاتباع بودن حکم^۳ رهبر

۱. در فصل چهارم این مجموعه، به تبیین فلسفه و دلایل این موضعگیری می‌پردازیم.

۲. حضرات آیات عظام؛ مظاهری، مشکینی، احمدی میانجی، مؤمن، یزدی، مقتدایی، موسوی تبریزی و... به «حکم» بودن فتاوی معظم له تصریح فرموده‌اند. متن بیانات و فتاوی رهبر معظم انقلاب در فصول سوم و چهارم به تفصیل آمده است.

۳. آیت الله سید محمد کاظم یزدی در کتاب «عروة الوثقی» می‌نویسد:
«حکم الحاکم الجامع للشرائط لا يجوز نقضه و لو مجتهد آخر...»؛ یعنی اگر حاکم جامع الشرائط حکمی صادر کند، هیچ کس حق نقض و مخالفت با آن را ندارد؛ حتی اگر مجتهد باشد؛ این مسأله فتاوی جمیع فقها، از جمله آیت الله العظمی اراکی، آیت الله العظمی گلپایگانی و آیت الله العظمی خویی است. عروه الوثقی، سید محمدکاظم یزدی، مسأله ۵۷، ص

۲۰

شیخ انصاری (رحمه الله علیه) نیز در کتاب مکاسب می‌فرمایند:

«... و اما لو استندنا فی ذلك الى عمومات النیابه . و انه فعل الفقیه کفعل الامام و نظره کنظره الذی لا يجوز التعدی عنه فالظاهر عدم جواز مزاحمه الفقیه الذی دخل فی امر و وضع یدیه علیه و بنی فیهِ بحسب نظره علی تصرف و ان لم یفعل ذلك التصرف لان دخوله فیهِ کدخول الامام ، فدخول الثانی فیهِ و بناوه علی تصرف آخرمزاحمه له فهو کمزاحمه الامام ... هذا کله مضافا الی لزوم اختلال نظام المصالح المنوطه الی الحکام سیما فی مثل هذا الزمان الذی شاع فیهِ القیام بوظائف الحکام من یدعی الحکومه و کیف کان، فقد تبین ما ذکرنا عدم جواز مزاحمه الفقیه لمثله فی کل الزام قولی او فعلی یجب الرجوع فیهِ الی الحاکم ...»

... و اما اگر در اثبات ولایت فقیه به عمومات نیابت تمسک کنیم، چون مفاد آن‌ها این است که فعل فقیه مانند فعل امام و نظرش مانند نظر امام است که تعدی از آن‌ها جایز نیست؛ پس ظاهر، عدم جواز ایجاد مزاحمت بر فقیهی است که در امر معروفی تصرف کرده باشد و یا حتی نظر و بنای بر

معظم انقلاب، بر خلاف فتوای پیشین خود - که گاه به جواز یا حتی استحباب قمه زنی قائل بودند- به عدم جواز این عمل فتوا دادند.^۱

این موج حمایتی و دلایل محکم ارائه شده برای موهن و غیر مشروع بودن این رفتارها، حمایت مجامع حقیقت طلب دیگر کشورهای اسلامی را نیز به دنبال داشت.^۲

ابراهیم الحیدری، نویسنده عراقی کتاب «تراجیدیا کربلاء» در این باره می نویسد:

«فتوای آیت الله خامنه ای با عکس العمل های متفاوتی در جهان اسلام مواجه شد؛ از یک سو بسیاری از علما و مصلحان و مؤسسات اسلامی

تصرف داشته باشد؛ اگر چه آن تصرف را انجام نداده باشد؛ چرا که نظر و تصمیم او مانند نظر امام است. لذا دخالت فقیه دیگر در آن امر و تصمیم و ابراز نظر دیگر مزاحمت و مداخله در کار فقیه اولی می باشد که همانند مزاحمت بر نظام امام معصوم می باشد

مضافاً به تمامی استدلال های گذشته بر عدم جواز مداخله در حکم فقیه متصرف، باید توجه کنیم در صورت ایجاد مزاحمت، اختلال در مصالح نظام رخ می دهد؛ مصالحی که مرتبط با حکام است. به ویژه در مثل این زمان که اقدام به انجام وظایف حاکمان از سوی مدعیان افزایش یافته است.

کتاب المکاسب، شیخ انصاری، جلد ۲، ص ۵۷۱ تا ۵۷۳

۱. شیخ الفقهاء و المجتهدین حضرت آیت الله العظمی اراکی، حضرت آیت الله العظمی فاضل لنکرانی و حضرت آیت الله العظمی شیخ جواد تبریزی (رضوان الله تعالی علیهم) از این دسته اند. متن فتوای این بزرگواران در فصل سوم موجود است.

۲. علمای شیعه عربستان (در بیانیه ای به تاریخ ۱۹ صفر ۱۴۱۷)، مجلس اعلاى شیعیان لبنان، مجمع التقرب بين المذاهب الإسلامی و بسیاری دیگر از مجامع شیعی جهان اسلام با صدور بیانیه هایی به اعلام حمایت از موضع ولی امر مسلمین پرداختند. رجوع کنید به کتاب «قمه زنی، سنت یا بدعت» ص ۱۴۴ و ۲۰۳

به حمایت از این اقدام شجاعانه برخاسته و آن را تلاشی آگاهانه برای حفاظت از اصالت و خلوص اسلام شمردند؛ چراکه این فتوا بیانگر عزمی والا برای پاکسازی نهادهای مذهبی از بدعت ها و گمراهی ها و مظاهر انحراف بود که از دوران عقب ماندگی و رکود مسلمانان بر جای مانده بود. از سوی دیگر، احساسات و عواطف برخی عوام بر ضد آقای خامنه ای به هیجان آمده و ایشان را مورد توهین و ناسزا قرار داده و متهم به کفر و خروج از اسلام کردند.^۱

البته مقاومت عوام در تغییر سنت های خود، طبیعی و در گذشته هم سابقه دار بوده است. برای مثال، شنیدن ماجرای تلاش حضرت آیت الله العظمی بروجردی در جلوگیری از سنت های غلط در عزاداری هیئات مذهبی قم، از زبان مورخ بنام معاصر، حجت الاسلام رسول جعفریان خالی از لطف نیست:

«حضرت مستطاب آیت الله العظمی آقای بروجردی (مد ظله العالی) که رهبری شیعیان جهان را به عهده گرفته و دارای ریاست عامه می باشند و حوزه علمیه قم نیز با رهبری حضرت معظم له اداره می شود، از جریانات نامطلوب بعضی از موکب های عزا اظهار انزجار فرموده و مخالفت خود را با اعمالی که مناسب با جهان تشیع نبوده و مخصوصاً

۱. تراجیدیا کربلاء، ابراهیم الحیدری، ص ۴۹۱

شایسته یک شهر مقدس نمی باشد، ابراز نموده اند؛ ولی متأسفانه بعضی از گردانندگان دستجات عزا گفته اند ما دوازده ماه سال را در تمام امور به حضرت آیت الله مراجعه نموده و از ایشان تقلید می کنیم ولی دهه عاشورا را در عزاداری از معظم له تقلید نخواهیم کرد؛ بلکه از آنچه که خود ما تشخیص می دهیم، پیروی خواهیم کرد!^۱

اینجاست که درد و رنج پنهانی عالمان دلسوز و فقهای دین شناسی چون آیت الله العظمی حکیم (قدس سره) برایمان روشن تر می شود که فرمودند: «إن قضية التطبير هي غصة في حلقومنا»؛ قضیه قمه زنی چون خاری در گلوی ماست.^۲

۱. برگهایی از تاریخ حوزه علمیه قم، رسول جعفریان، ص ۷۱

۲. شعائر الحسینیه؛ بین الوعي و الخرافه، شیخ محمود الغریفی، ص ۱۳۷؛ الحواریات، شهید محمد باقر حکیم، ص ۲

فصل سوم - علل صدور فتوای عدم جواز قمه زنی از سوی علما

اشاره - در این فصل، علل صدور فتوای حرمت از سوی مراجع عظام و علمای اعلام مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ از این رو آنچه مبنای تنظیم و ترتیب ذکر فتاواست، علت صدور حکم (ذکر شده در متن فتوی) بوده است و نه شأن علمی آن بزرگواران؛ هر چند بسیاری از علمای دیگر نیز در خصوص منع قمه‌زنی فتواهایی داشتند که دستیابی به آنها، به دلیل کمبود وقت و عدم دسترسی کامل به منابع معتبر، ممکن نشد.

۱. ضرر داشتن

الف - فتاوی مراجع تقلید

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی

بر عزاداران عزیز لازم است از کارهایی که موجب وهن مذهب می گردد و یا آسیبی به بدن آنها وارد می کند، خودداری کنند.

ذیل کلمه قمه
پایگاه اینترنتی makaremshirazi.org

ب - سایر علما

حضرت آیت الله احمدی میانجی (قدس سره)

... اگر فقهاء عظام (رحمه الله عليهم اجمعین) گاهی در فتاوی بشرط عدم ضرر به نفس تجویز نموده اند،

بسم الله الرحمن الرحیم
عجلی کریم رحمتی زهدی
صالحیت در نظر دیگر فرموده اند
در آنجا، بلکه در علم حقیقی
فناوی بشرط عدم ضرر به نفس تجویز کرده اند
تطبیق از طریق دین و هوس نیست
و عین کار آبی که بر نفس عقیده است
در دنیا تمیز وجود و الهی که عاقل و متفکر است
باشد باز بعد از بدست هر دو یکدیگر
علاوه بر آنکه حکم دین است
و بر هر یک از آنکه سوال نیست در این

قطع نظر از عنوان وهن مذهب بوده است و همچنین کارهایی که به نحوی عقیده شیعه در دنیا معرفی می‌شود ولو اینکه عامل، چنین قصدی ندارد، باز به عنوان بدعت حرام می‌شود، علاوه بعد از حکم ولی امر مسلمین، دیگر جای این سوال نیست و اطاعت معظم له واجب است.

فتوای آیه الله علامه امین عاملی (قدس سره)

قمه زنی و اعمالی دیگر از این قبیل در مراسم عزاداری حسینی به حکم عقل و شرع حرام است و زخمی ساختن سر، که نه سود دنیوی دارد و نه اجر اخروی، ایذاء نفس است که خود در شرع حرام است و در مقابل این عمل، شیعه‌ی اهل بیت را در انظار مردم مورد تمسخر قرار داده و آنها را وحشی قلمداد می‌کنند و شکی نیست که این اعمال ناشی از وساوس شیاطین بوده و موجب رضایت خدا و پیامبر و اهل بیت اطهار نیست و البته تغییر نام این اعمال در ماهیت و حکم شرعی آن که حرمت است، تغییری نمی‌دهد. اعیان الشیعه، ج ۱۰، ص ۳۶۳

آیت الله سید محمود شاهرودی

بسمه تعالی

بدون شک برپایی مراسم عزاداری و سوگواری نسبت به ائمه اطهار و اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام)، خصوصا در مصیبت

جانسوز حضرت ابی عبدالله الحسین (علیه السلام) امری مهم و بلکه یکی از فرائض و واجبات کفائی است، لیکن در کیفیت برگزاری مراسم و شیوه های آن بایستی سه شرط را مد نظر قرار داد:

۱- آنکه موجب ضرر به شخص برگزار کننده و یا دیگران نشود و این شرط را هر مکلفی می تواند

بسمه تعالی
 بجز آنکه موجب ضرر به برگزار کننده و یا دیگران نشود و این شرط را هر مکلفی می تواند تشخیص دهد...
 خصوصاً در صورتی که برگزار کننده یا دیگران در معرض ضرر باشند...
 اگر چه در صورتی که برگزار کننده یا دیگران در معرض ضرر باشند...
 این شرط را هر مکلفی می تواند تشخیص دهد...
 در صورتی که برگزار کننده یا دیگران در معرض ضرر باشند...
 این شرط را هر مکلفی می تواند تشخیص دهد...

تشخیص دهد...

۴/ محرم الحرام ۱۴۱۵ سید محمود شاهرودی

محمد شاهرودی
 ۱۴۱۵

قم

حضرت آیت الله شیخ محمد حسین کاشف الغطاء

اگر بخواهیم موافق قواعد فقهی و استنباط احکام شرعی در مورد مسأله لطمه به صورت زدن و اعمالی از این قبیل همچون قمه زنی و... که در این روزگار جریان دارند، نظر دهیم، به چیزی جز حرمت دست نیافته و چاره ای جز فتوا به منع و تحریم آنها نخواهیم داشت؛ زیرا هیچ مخصّصی که بتواند عمومات حرمت اضرار و ایذاء به بدن و حرمت به خطر انداختن جان انسانی را در این موارد تخصیص زده باشد، وجود نداشته و دلیلی نداریم که بتوان این موارد را از حکم به حرمت خارج نمود... این در حالی است که بیشتر اشخاصی که این کارها را انجام می

دهند، بیشتر از روی تظاهر، ریا، تعصب و تملق به عمل می آورند، بی آن که قصدی درست و نیت صالحی داشته باشند. که از این جهت نیز خای از اشکال نبوده، بلکه حرام بودن آن به خاطر برخی از دلایل زمانی و مکانی مضاعف خواهد بود. الفردوس الأعلاء، ص ۱۹-۲۲

۲. عدم وجود سند شرعی برای آن

الف - فتاوی مراجع تقلید

حضرت آیت الله العظمی صالحی مازندرانی (قدس سره)

باسمه العلیم. از منابع فقه چه لیبه و چه لفظیه
بالخصوص او بالاطلاق او العموم جواز و اباحه
قمه زنی فضلا از رجحان آن در مراسم عزاداری
سالار شهیدان امام حسین (علیه السلام) مستفاد
نمی گردد، بلکه مقتضای ادله و عناوین ثانویه
حرمت و عدم جواز است. لذا اجتناب از آن واجب
و لازم است. برادران ایمان میدهند که قمر را باید بر فرق قمرکش
خائن و قداره بند آجاخ زد.
قم المقدسه / اساعیل الصائی للاندرا /
مجم الحرام ۱۴۱۵
مرداد ۱۳۷۲

بِسْمِ الْعَلِيمِ /
از منابع فقه چه لیبه و چه لفظیه بالخصوص او بالاطلاق
او العموم جواز و اباحه قمر زنی فضلا از رجحان آن در
مراسم عزاداری سالار شهیدان امام حسین (علیه السلام)
مستفاد نمیگردد بلکه مقتضای ادله و عناوین ثانویه
حرمت و عدم جواز است لذا اجتناب از آن واجب
و لازم است /
برادران ایمان میدهند که قمر را باید بر فرق قمرکش
خائن و قداره بند آجاخ زد /
قم المقدسه / اساعیل الصائی للاندرا /
مجم الحرام ۱۴۱۵
مرداد ۱۳۷۲

ب- سایر علما

شهید آیه الله مرتضی مطهری (قدس سره)

قمه زنی در شرایط فعلی هیچ دلیل عقلی و نقلی بر آن نداریم و یکی از مصادیق بارز تحریف محسوب می گردد و حداقل اینکه در زمان فعلی، باعث زیر سوال رفتن تشیع می گردد. از برنامه هایی که هیچ ارتباطی با اهداف امام حسین (علیه السلام) ندارد، تیغ، قمه و قفل زدن است. قمه زدن هم همین طور است؛ این کار، کار غلطی است. یک عده قمه ها را بگیرند، به سرهای خودشان بزنند و خون ها را بریزند که چه شود؟ کجای این حرکت، عزاداری است.

حوزه و روحانیت، ج ۲، ص ۱۷۳.

۳. بدعت بودن قمه زنی

حضرت آیت الله علی مشکینی (قدس سره)

... عزاداری آن حضرت عمل سیاسی است، پس باید از مخلوط شدن کارهایی که جنبه سیاسی آن را مخدوش و یا عنوان خرافیت و وهن اسلام می بخشد، اجتناب نمود. حتی اگر شخص قمه زن، قصد صدمه خوردن اسلام را نداشته باشد، باز بدعت و حرام است.

بیت

بیتیم و بیتی...

عزاداری آنحضرت عمل سیاسی است پس باید از مخلوط شدن کارهایی که جنبه سیاسی آن مخدوش و یا عنوان خرافیت و وهن اسلام می بخشد اجتناب نمود...

۸ جمادی الثانی ۱۴۱۵ هجری قمری

۴. لزوم تبعیت از حکم ولی فقیه در حرمت قمه زنی

الف - فتاوی مراجع تقلید

حضرت آیت الله العظمی اراکی (قدس سره)

دستور ولی امر مسلمین مبنی بر جلوگیری از اعمال خرافی در عزاداری
محرم لازم الاطاعه است.^۱

حضرت آیت الله العظمی حسین مظاهری

سؤال: قمه زدن از نظر فقهی چه حکمی دارد؟

چون ولایت فقیه نهی از آن کرده‌اند، همه باید از این کار پرهیز کنند؛
گرچه مقلد کسی باشند که جایز بدانند.

به نقل از پایگاه اطلاع‌رسانی www.almazaheri.ir

۱. رجوع کنید به کتاب «پیرامون عزاداری عاشورا»، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ص ۳۷

ب- سایر علما

حضرت آیت الله علی مشکینی (قدس سره)

بعد التسلیم و التحیه، امور مذکور فوق، بنفسه در شرع اسلام مورد اشکال و بلکه بعضی از آنها ذاتاً محرم است. مسلمین باید از وارد کردن آنها در مراسم تعزی حضرت حسین (علیه الصلاه و السلام) که یکی از عبادات است، جدا خودداری نمایند ... اعمال فوق مورد نهی عام مسلمین است، جدا خودداری نمایند ...
مورد نهی مقام معظم ولایت امر مسلمین قرار گرفته و حکم معظم له واجب الاتباع است.

بیتین
مورد مذکور فوق نسیب در شرع اسلام مورد اشکال و بلکه بعضی از آنها ذاتاً محرم است. مسلمین باید از وارد کردن آنها در مراسم تعزی حضرت حسین علیه الصلاه و السلام که یکی از عبادات است جدا خودداری نمایند ...
اعمال فوق مورد نهی عام مسلمین است، جدا خودداری نمایند ...
ولایت امر مسلمین قرار گرفته و حکم معظم له واجب الاتباع است ...
۸ جمادی الثانی ۱۴۱۵ هجری قمری

بسمه تعالی

حضرت آیت الله محمد یزدی

اطاعت از حکم ولی امر مسلمین بر همه لازم است و تخلف آن معصیت و گناه و متخلف معاقب خواهد بود. « بسیاری از مذکورات خلاف شرع بین و حرام است و برخی جزء بدع یا موجب وهن مذهب و تضعیف اسلام است. گذشته از آن که اطاعت از حکم ولی امر مسلمین؛ حضرت آیت الله

بسیاری از مذکورات خلاف شرع بین و حرام است و برخی جزء بدع یا موجب وهن مذهب و تضعیف اسلام است. گذشته از آن که اطاعت از حکم ولی امر مسلمین حضرت آیت الله یزدی واجب است و تخلف از آن معصیت و گناه است و متخلف معاقب خواهد بود و نظیر دیگر نمی تواند حکم ولی امر را جائز انقضائاً کند چه اندک حق حکم منجم بر ولی امر بالنسبه است و فتوی منقض حکم خداوند تو نیستی خست و اطاعت خاست فرمایید.

خامنه ای بر همه واجب و لازم است و تخلف از آن معصیت و گناه است و متخلف معاقب خواهد بود و نظر دیگر نمی تواند حکم ولی امر را جایز التخلف کند. چه آن که حق حکم منحصر به ولی امر بالفعل است و فتوی ناقض حکم نیست»

حضرت آیت الله محمد مؤمن

اطاعت احکام ولی فقیه واجب است.

حضرت آیت الله احمدی میانجی (قدس سره)

عملی که موجب وهن مذهب شود جایز نیست... بعد از حکم ولی امر مسلمین دیگر جای این سوال نیست و اطاعت معظم له واجب است.

حضرت آیت الله حسین راستی کاشانی

بر همه مؤمنین واجب است از اینگونه امور اجتناب نمایند و با پیروی از رهبری و وحدت کلمه، دشمنان اسلام را از آسیب رساندن به اسلام و مسلمین مأیوس گردانند.

عملی که موجب وهن مذهب شود...
بعد از حکم ولی امر مسلمین...
دیگر جای این سوال نیست...
اطاعت معظم له واجب است.

حضرت آیت الله ابراهیم امینی

... و ثالثاً مقام معظم رهبری حضرت آیت
 الله خامنه ای (دامت برکاته) از انجام این
 قبیل امور نهی شدید فرموده اند و اطاعت
 از معظم له بر همه شیعیان و پیروان ولایت
 فقیه لازم و مخالفت با آن حرام است.
 بدین جهت از عموم شیعیان انتظار می رود
 که در انجام مراسم عزاداری، از این قبیل
 امور اجتناب نمایند. خدا ما را از شیعیان راستین امام حسین (علیه

بسمه تعالی
 ... مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای (دامت برکاته) از انجام این قبیل امور نهی شدید فرموده اند و اطاعت از معظم له بر همه شیعیان و پیروان ولایت فقیه لازم و مخالفت با آن حرام است. بدین جهت از عموم شیعیان و پیروان ولایت فقیه لازم و مخالفت با آن حرام است. بدین جهت از عموم شیعیان انتظار می رود که در انجام مراسم عزاداری، از این قبیل امور اجتناب نمایند. خدا ما را از شیعیان راستین امام حسین (علیه السلام) قرار دهد.»

حضرت آیت الله شرعی

«مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای (مدظله العالی) حماسه عاشورای حسینی را یکی از شاخص های قوی و توانمند مبارزات اصیل شیعی می دانند و به استناد تاریخ ثبت شده و متقن کربلا و روایات رسیده از معصومین (صلوات الله علیهم اجمعین) اقامه عزای سالار شهیدان را افضل قربات دانسته و تاکید شدید بر آن دارند. ایشان می فرمایند حرکت های سستی عاشورا می بایست بیانگر و

بسمه تعالی
 مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای (دامت برکاته) از انجام این قبیل امور نهی شدید فرموده اند و اطاعت از معظم له بر همه شیعیان و پیروان ولایت فقیه لازم و مخالفت با آن حرام است. بدین جهت از عموم شیعیان و پیروان ولایت فقیه لازم و مخالفت با آن حرام است. بدین جهت از عموم شیعیان انتظار می رود که در انجام مراسم عزاداری، از این قبیل امور اجتناب نمایند. خدا ما را از شیعیان راستین امام حسین (علیه السلام) قرار دهد.»

تقویت کنند پیام جهاد ایثار شهادت و ترجمان اسلام و مکتب باشد. قمه زنی و قفل زنی و ... یک فرآیند ناموزون و ناهماهنگ با اهداف اصیل و ارزش های عظمی است که موجب وهن مکتب عاشورایی است. در این ارتباط بر آحاد عزاداران و عاشوراییان واجب است فرمان و حکم ولی امر مسلمین جهان را اطاعت نمایند. بدیهی است سهل انگاری و عدم اطاعت، مبعوض حضرت حق متعالی است.»

حضرت آیت الله سید جعفر کریمی

.... با عنایت به اظهار نظر فقیهانه مقام معظم رهبری؛ حضرت آیت الله خامنه ای (مد ظله الوارف) در این رابطه، پرداختن به امور فوق الاشاره به بهانه و عنوان عزاداری و مخالفت با نظر لازم الاتباع حضرت ولی امر مسلمین (مد ظله) در این باره شرعا حرام و موجب استحقاق عقاب است.

بِسْمِ السَّامِعِ الرَّحِيمِ
 إِذَا أَحْسِنَ مَصْبَاحَ الْهَدَى وَسُنَّةَ الْبِقَاءِ
 السَّلَامَ عَلَى الْحَسَنِ وَعَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ وَعَلَى أَوْلَادِ الْحَسَنِ وَعَلَى اصْحَابِ الْحَسَنِ
 ... با عنایت به اظهار نظر فقیهانه مقام معظم رهبری
 حضرت مستطاب آیت اله خامنه ای (مد ظله الوارف) در این رابطه پرداختن
 به امور فوق الاشاره به بهانه و عنوان عزاداری و مخالفت با نظر لازم الاتباع
 حضرت ولی امر مسلمین (مد ظله) شرعا حرام و موجب استحقاق عقاب است.
 سید جعفر کریمی
 ۷۴۰۳۷ مطاب ۲۸۱ ۱۳۰۴۱۵

حضرت آیت الله سید محسن خرازی
 در موارد فوق الذکر اطاعت و پیروی از ولی فقیه و
 حاکم اسلامی لازم و واجب است.

بسم الله
 در موارد فوق الذکر
 اطاعت و پیروی از ولی فقیه
 و حاکم اسلامی لازم و واجب است
 سید محسن خرازی
 ۷ محرم الحرام ۱۴۱۵

حضرت آیت الله عباس محفوظی
 از آنچه که موجب وهن است باید پرهیز شود و
 اطاعت ولی امر مسلمین لازم است.

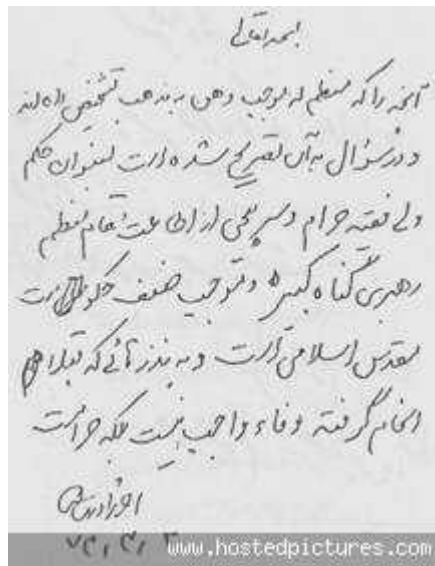
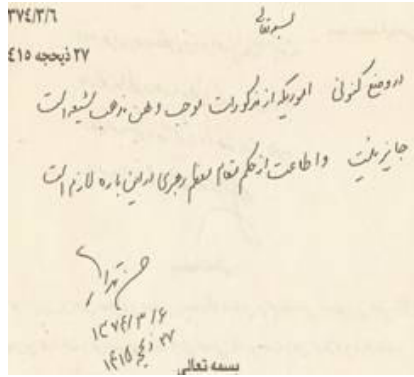
بسم الله
 رفته غزالی عین بن علی علیه السلام از ائمه اطهار است
 است و از آنکه موجب وهن است باید پرهیز نمود
 و اطاعت از ولی امر مسلمین لازم می باشد
 امام عباس محفوظی
 ۷ محرم الحرام ۱۴۱۵

حضرت آیت الله محسن حرم پناهی
 اطاعت از احکام ولی فقیه واجب است.

بسم الله
 اطاعت از احکام ولی فقیه واجب است
 امام محسن حرم پناهی
 ۷ محرم الحرام ۱۴۱۴

حضرت آیت الله حسن تهرانی

در وضع کنونی، اموری که از مذکورات موجب وهن مذهب شیعه است، جایز نیست و اطاعت از حکم معظم رهبری در این باره لازم است.

آیت الله احمد آذری قمی

... سرپیچی از اطاعت مقام معظم رهبری، گناه کبیره و موجب ضعف حکومت مقدس اسلامی است و به نذرهایی که قبلاً انجام گرفته وفا واجب نیست، بلکه حرام است.

حضرت آیت الله سید محمد ابطحی

از کارهایی که موجب وهن مذهب است، باید اجتناب شود و آنچه که ولی فقیه دستور دادند واجب الاتباع می باشد.

بسم الله
آقامه عزاداری سیدفقیران از افضل عبادت است
و از مهر حاکم مریب وهن مذهب است باید
اجتناب شود و آنچه که ولی فقیه دستور دادند
واجب الاتباع می باشد سید محمد ابطحی

حضرت آیت الله استادی

با توجه به بیانات مقام معظم رهبری (دامت برکاته) لازم است ارادتمندان به حضرت ابی عبدالله الحسین (علیه السلام) در مراسم عزاداری از شیوه هایی استفاده کنند که تعظیم شعائر الله باشد و از کارهایی که به فرموده معظم له موجب وهن مذهب است جدا خودداری نمایند. امید است همگی مورد لطف و عنایت حضرت سیدالشهداء (علیه السلام) باشیم.»

بسم الله
باز در بیانات نام معظم رهبری دامت برکاته لازم است
ارادتمندان به معرفت ابی عبدالله الحسین علیه السلام در
مراسم عزاداری از شیوه هایی استفاده کنند که تعظیم
شعائر الله باشد و از کارهایی که موجب وهن مذهب است
اجتناب کنند و آنچه که ولی فقیه دستور دادند واجب الاتباع
می باشند سید محمد ابطحی
۱۳۸۵
www.hostedpictures.com

حضرت آیت الله راستی کاشانی

«بعد الحمد و الصلوه امروز که روز حاکمیت اسلام است و رهبر عظیم الشان انقلاب؛ ولی امر مسلمین؛ حضرت آیت الله خامنه‌ای (دام ظلّه العالی) از قمه زدن و نظایر آن نهی فرموده اند و

استکبار جهانی از هیچ توطئه ای علیه اسلام و امت اسلام و ایجاد

تفرقه در صفوف مسلمین فرو گذار نمی کند بر همه مومنین واجب است از اینگونه امورات اجتناب کنند و با پیروی از رهبری و وحدت کلمه، دشمنان اسلام و مسلمین را مایوس گردانند خداوند متعال همه را از عزاداران اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) و انصار حضرت ولی الله اعظم؛ امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) قرار دهد.»

بسمه تعالی
بیت المقدس المصلوة ...

... امروزه روز خاکدست اسلام است و رهبر علم شیخ انقلاب ولی امر مسلمین حضرت امام الله خاتمه ای دهنم ظلم الظالمین و ظلم الظالمین و ظلم الظالمین و استکبار جهانی از هیچ توطئه ای علیه اسلام و امت اسلامی دریغ و تفرقه در صفوف مسلمین فرودار نمی کند بر همه مومنین واجب است از اینگونه امورات اجتناب نمایند و با پیروی از رهبری و وحدت کلمه دشمنان اسلام و مسلمین را مایوس گردانند خداوند متعال همه را از عزاداران اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام و انصار حضرت ولی الله اعظم امام زمان (عجل الله تعالی فرجه الشریف) قرار دهد آمین رب العالمین
ذیحجه الحرام ۱۳۱۵ مطابق خرداد ۱۳۷۴ هجری قمری گیلانی

حضرت آیت الله محمدی گیلانی

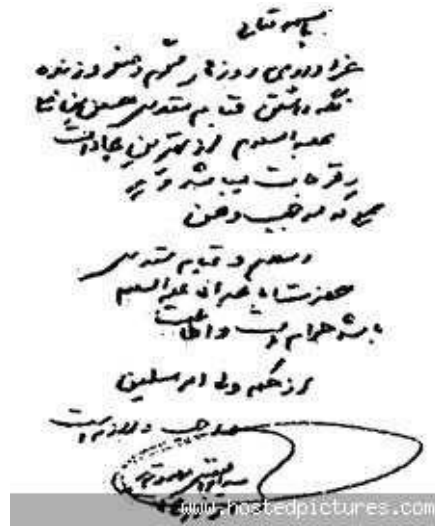
هر آنچه که مایه وهن شریعت اسلام است، طبعا حرام و خصوصا اگر مورد نهی ولی امر مسلمین است، بر عموم، اطاعت از آن واجب است.

۱۰ ذیحجه الحرام

بسم الله الرحمن الرحیم
بر چه که مایه وهن شریعت اسلام است طبعا حرام
و خصوصا اگر مورد نهی ولی امر مسلمین است، بر
عموم اطاعت از آن واجب است
۱۰ ذیحجه الحرام ۱۳۱۵ هجری قمری
محمد محمدی گیلانی

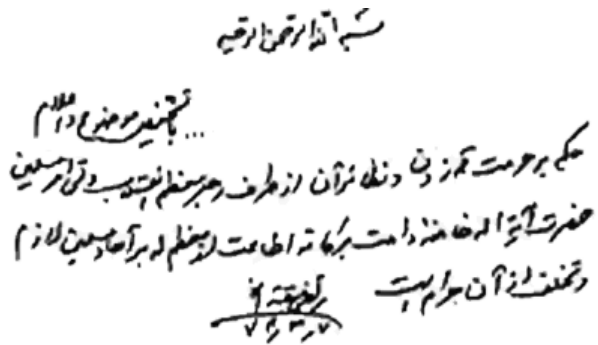
حضرت آیت الله موسوی تبریزی

عزاداری روزهای محرم و صفر و زنده نگه داشتن قیام مقدس حسین بن علی (علیه السلام) از بهترین عبادات و قربات است و هر عملی که موجب وهن اسلام و قیام مقدس حضرت اباعبدالله (علیه السلام) باشد حرام است و اطاعت از حکم ولی امر مسلمین، واجب و لازم است.

حضرت آیت الله مقتدایی

.... با تشخیص موضوع و اعلام حکم بر حرمت قمه زدن و نظایر آن از طرف رهبر معظم انقلاب؛ ولی امر مسلمین؛ حضرت آیت الله خامنه‌ای (دامت برکاته) اطاعت از معظم له بر آحاد مسلمین لازم و تخلف از آن حرام است.

حضرت آیت الله سید کاظم حائری

اولاً ما شاهد آنیم که قمه‌زنی و بعضی اعمال شبیه به آن، ذاتاً موجب تخریب وجهه اسلام و تشیع گشته‌اند و دشمنان کافر نیز در زمان حاضر برای آسیب وارد کردن به ما در اینگونه اعمال تکیه نموده، تا دین ما را دین خرافه و وحشی‌گری معرفی نمایند.

و ثانیاً چه ما چنین دیدی را نسبت به قمه‌زنی به دست آورده باشیم یا نه، باید از اوامر ولی امر مسلمین، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (حفظه‌الله) در این مورد اطاعت کنیم؛ زیرا ایشان در این مورد موضع‌گیری صریح و روشنی نموده‌اند که دیگر هیچگونه عذری را برای مخالفت باقی نمی‌گذارد و بر تمامی مسلمین واجب است که از دستورات ایشان اطاعت نمایند؛ چه کسانی که با ایشان در فتوا هم نظرند و یا از ایشان تقلید می‌کنند و چه کسانی که در این فتوا با ایشان هم نظر نبوده و یا از کس دیگری تقلید کنند؛ در هر صورت بر همه مسلمین واجب است از ایشان به خاطر ولی امر بودنشان تبعیت کنند.

سایت اینترنتی www.alhaeri.com

آیت الله سید محمود شاهرودی

بسمه تعالی

... در کیفیت برگزاری مراسم و شیوه های آن بایستی سه شرط را مد نظر قرار داد: ...

۲- آنکه موجب وهن دین و مکتب تشیع و یا جامعه اسلامی و یا نظام مقدس جمهوری اسلامی نباشد؛ زیرا که وهن هر یک از آنها از اعظم محرمات و کبائر است و تشخیص این امر از اختیارات ولی امر مسلمین است؛ بدان معنی که اگر در شرائط خاصی ولی امر مسلمین چنین تشخیص بدهد که شیوه بخصوص بر خلاف مصلحت جامعه اسلامی و یا موجب وهن و ضربه زدن به دین و یا نظام مقدس جمهوری اسلامی است و بر اساس آن از برگزاری آن منع نماید، تبعیت از ایشان بر همگان واجب است و در این رابطه احاد مکلفین نمی توانند از نظر شخصی خود تبعیت کنند.

قم ۴/ محرم
الحرام ۱۴۱۵
سید محمود
شاهرودی

در کیفیت برگزاری مراسم و شیوه های آن بایستی سه شرط را مد نظر قرار داد: ...

۲- آنکه موجب وهن دین و مکتب تشیع و یا جامعه اسلامی و یا نظام مقدس جمهوری اسلامی نباشد؛ زیرا که وهن هر یک از آنها از اعظم محرمات و کبائر است و تشخیص این امر از اختیارات ولی امر مسلمین است؛ بدان معنی که اگر در شرائط خاصی ولی امر مسلمین چنین تشخیص بدهد که شیوه بخصوص بر خلاف مصلحت جامعه اسلامی و یا موجب وهن و ضربه زدن به دین و یا نظام مقدس جمهوری اسلامی است و بر اساس آن از برگزاری آن منع نماید تبعیت از ایشان بر همگان واجب است و در این رابطه احاد مکلفین نمی توانند از نظر شخصی خود تبعیت کنند.

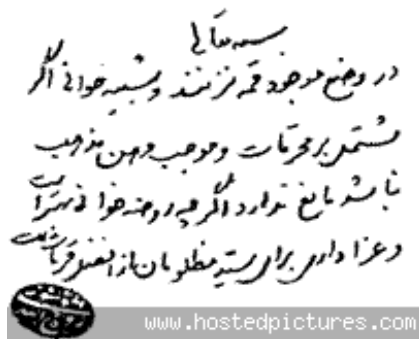
۵. وهن بودن قمه زنی

الف - فتاوی مراجع تقلید

حضرت امام خمینی (قدس الله نفسه الزکیه)

بسمه تعالی

در وضع موجود قمه زنند، و شبیه خوانی اگر
مشمول بر محرمات و موجب وهن مذهب نباشد،
مانع ندارد؛ اگر چه روضه خوانی بهتر است و
عزاداری برای سید مظلومان از افضل قربات
است.

استفتاءات امام، ج ۳، سؤالات متفرقه، س ۳۷

حضرت آیت الله العظمی خوئی (قدس سره)

اگر قمه زنی و زنجیر زنی با قلاب های فلزی که در ماه محرم انجام می گیرد، منجر به ضرر و زیان قابل توجهی شده و یا هتک، تمسخر و توهین به دین و مذهب را به دنبال آورد، جایز نیست.

المسائل الشرعیة، استفتاءات الامام الخوئی، العبادات؛ و الطريق النجاء، ج ۲، ص ۴۴۵

حضرت آیت الله العظمی خامنه ای

قمه زنی علاوه بر اینکه از نظر عرفی از مظاهر حزن و اندوه محسوب نمی شود و سابقه ای در عصر ائمه (ع) و زمان های بعد از آن ندارد و تأییدی هم به شکل خاص یا عام از معصوم (ع) در مورد آن نرسیده است، در زمان حاضر موجب وهن و بدنام شدن مذهب می شود؛ بنابراین در هیچ حالتی جایز نیست. و چنانچه در این مورد نذری وجود داشته باشد، نذر واجد شرایط صحّت و انعقاد نیست.

اجوبة الاستفتاءات، س ۱۴۶۱

حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی

بر عزاداران عزیز لازم است از کارهایی که موجب وهن مذهب می گردد و یا آسیبی به بدن آنها وارد می کند، خودداری کنند.

makaremshirazi.org کلمه قمه زنی

حضرت آیت الله العظمی حاج شیخ جواد تبریزی (قدس سره)

عزاداری خامس آل عبا از مهم ترین شعائر دینی و رمز بقای تشیع می باشد؛ ولی بر عزاداران عزیز لازم است از کارهایی که موجب وهن مذهب و سوء استفاده دشمنان اسلام و اهل بیت (علیهم السلام) می شود، اجتناب کنند.^۱ استفتاءات، س ۲۰۰۳ و ۲۰۱۲ و ۲۰۱۴

ب- سایر علما

حضرت آیت الله علی مشکینی (قدس سره)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سوال از آنجا که در احکام استسقاء باید که در وقت آنجا که در احکام استسقاء
حضرت صید علی صلاوة الله علیه که یکی از عبادت است جدا خود دلی
...
در محرم ۱۴۱۵ هجری قمری

بعد التسلیم و التحیه امور مذکور فوق بنفسه در شرع اسلام مورد اشکال و بلکه بعضی از آنها ذاتا محرم است. مسلمین باید از وارد کردن آنها

۱. درباره فتوای ایه الله تبریزی متأسفانه نقل قول های ناصحیحی منتشر شده است؛ برای دست یافتن به فتوای ایشان ، به ذکر سه مساله از سایت دفتر معظم له می پردازیم؛
سوال (۱۸۳۲) این افرادی که در مجالس سوگواری ائمه اطهار (علیهم السلام) بسیار سینه می زنند و بدن خود را سُرُخ می کنند و از حالت خود خارج می شوند، آیا کار درستی انجام می دهند؟ جواب: بسمه تعالی؛ مانعی ندارد و داخل عنوان جزع است و جزع بر ائمه (سلام الله علیه) مستحب است؛ والله العالم."
اما در جواب سوال ۱۸۵۱، قمه زنی را به عنوان جزع بودن نمی پذیرند:
سوال ۱۸۵۱: در زمان حاضر قمه زدن برای امام حسین (علیه السلام) یا به عشق امام حسین (علیه السلام) چه حکمی دارد؟ جواب: بسمه تعالی؛ عزاداری حضرت سید الشهداء (علیه السلام) و سایر معصومین (علیهم السلام) به هر صورتی که عنوان جزع بر آن منطبق باشد، مطلوبیت شرعی دارد. قمه زنی فی نفسه مانعی ندارد، و لکن دخول آن در جزع محل بحث می باشد؛ والله العالم.

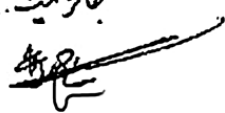
در مراسم تعزی حضرت حسین (علیه الصلاه و السلام) که یکی از عبادات است جدا خودداری نمایند

حضرت آیت الله جوادی آملی

چیزی که مایه وهن اسلام و پایه هتک حرمت عزاداری است، جایز نیست، انتظار می رود از قمه زنی و مانند آن پرهیز شود.

حضرت آیت الله احمدی میانجی (قدس سره)

عملی که موجب وهن مذهب شود، جایز نیست ...

بسم الله
عملی که موجب وهن مذهب
جائز نیست ...

بسم الله
چیزی که مایه وهن اسلام و پایه هتک حرمت
عزاداری است، جایز نیست، انتظار می رود
از قمه زنی و مانند آن پرهیز شود.
۱۴۱۵ - جردک آنگ

حضرت آیت الله ابراهیم امینی

با توجه به اینکه مشروعیت امور فوق به اثبات نرسیده و در شرایط کنونی موجب وهن مذهب شیعه می شود، اجتناب از آن بر عزاداران امام حسین (علیه السلام) لازم است. « با اینکه عزاداری برای سرور

شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) یک عبادت و موجب
تقرب به خدای سبحان است و ائمه معصومین (علیهم السلام) در این
باره تاکید، لکن بر علاقه مندان به اهل بیت واجب است از انجام امور

فوق اجتناب نمایند؛ زیرا اولاً
امور مذکور در بین عرف مردم
به عنوان عزاداری مرسوم نیست
و حکم به استحباب و
مشروعیت آنها بدون وجه است.
ثانیاً در اوضاع و شرایط کنونی
جهان امور مذکور از خرافات به
شمار می‌رود و موجب وهن
شیعه می‌باشد ...

بسم تعالی

با اینک عزاداری برای سرور شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین علیهم السلام
یک عبادت و موجب تقرب به خداوند سبحان است، و ائمه معصومین
علیهم السلام در این باره تأکید دارند و هر کس بر عهده خود از اهل بیت
واجب است از انجام امور فوقی اجتناب نماید. زیرا اولاً امور مذکور
در بین عرف مردم به عنوان عزاداری مرسوم نیست و حکم به استحباب
و مشروعیت آنها بدون وجه است. ثانیاً در اوضاع و شرایط کنونی
جهان امور مذکور از خرافات به شمار می‌رود و موجب وهن
شیعه می‌باشد ...

ابراهیم امینی
بسم تعالی

رب تعالی

حضرت سید الشهداء سبط رسول
علیه و آله با بر وین و شایسته بان امام بزرگوار
و موجب وهن و تضعیف اسلام و مذهب تشیع
لله مثل قیام آن حضرت باعث بقاء و عزت اسلام
و مسلمانان بوده و عار و فتنه از هر گز
بعثت و خرافات بائمه سامی و کونیه الهی

حضرت آیت الله ملکوتی

عزاداری حضرت سید الشهداء سبط رسول
اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) باید لایق و
شایسته به آن امام بزرگوار باشد و موجب وهن
و تضعیف اسلام و مذهب تشیع نباشد بلکه مثل
قیام آن حضرت باعث بقاء و عزت اسلام و

مسلمانان بوده و عاری و منزه از هرگونه بدعت و خرافات باشد.

حضرت آیت الله مقتدایی

با استقرار جمهوری اسلامی ایران و تشکیل حکومت اسلامی بر اساس قرآن و وحی توجه همه ملت‌ها و دولت‌ها به اسلام جلب و احکام نورانی و مترقی اسلام مورد مذاقه صاحب نظران قرار گرفته و می‌رود تا همانند خورشیدی تابان در سطح جهان بسط پیدا کند؛ لذا دشمنان اسلام که حقیقت و موجودی خود را در خطر می‌بینند، در مقام هستند به هر وسیله و بهانه اسلام را ملکوک و خدشه دار نمایند. از این جهت اموری که امروز موجب وهن به اسلام و تضعیف عقاید مسلمین می‌گردد، شرعا حرام و مسلمین باید از آنها خودداری نمایند ...

سب الله الرحمن الرحیم
با استقرار جمهوری اسلامی ایران و تشکیل حکومت اسلامی بر اساس قرآن و وحی
توجه همه ملت‌ها و دولت‌ها به اسلام جلب و احکام نورانی و مترقی اسلام مورد مذاقه
صاحب نظران قرار گرفته و می‌رود تا همانند خورشیدی تابان در سطح جهان
بسط پیدا کند. لذا دشمنان اسلام که حقیقت و موجودی خود را در خطر می‌بینند
در مقام هستند به هر وسیله و بهانه اسلام را ملکوک و خدشه دار نمایند از این
جهت اموری که امروز موجب وهن به اسلام و تضعیف عقاید مسلمین می‌گردد، شرعا
حرام و مسلمین باید از آنها خودداری نمایند ...

آیت الله
۱۳۳۷

حضرت آیت الله محمدی گیلانی

۱۰۱۰۱۰۱۰۱۰

بسم الله الرحمن الرحيم
بر چه که ما به دین شریف اسلام است طبعاً حرام
و ضرراً اگر موردی دل از مسلمان است
عدم طاعت از آن واجب است
محمد محمدی گیلانی
۱۴۱۵ هجری

هر آنچه که مایه وهن شریعت اسلام است، طبعاً حرام و خصوصاً اگر مورد نهی ولی امر مسلمین است، بر عموم اطاعت از آن واجب است.

حضرت آیت الله موسوی تبریزی

بسم الله الرحمن الرحيم
غزو دودین روزگار هم در خود نه
تقدیر است که ما به دین شریف اسلام است
و ضرراً اگر موردی دل از مسلمان است
عدم طاعت از آن واجب است
محمد محمدی گیلانی
۱۴۱۵ هجری

عزاداری روزهای محرم و صفر و زنده نگه داشتن قیام مقدس حسین بن علی (علیه السلام) از بهترین عبادات و قربات است و هر عملی که موجب وهن اسلام و قیام مقدس حضرت اباعبدالله (علیه السلام) باشد، حرام است و اطاعت از حکم ولی امر مسلمین واجب و لازم است.

آیت الله سید محمود شاهرودی

بسمه تعالی

در کیفیت برگزاری مراسم و شیوه‌های آن بایستی سه شرط را مد نظر قرار داد: ...

۲- آنکه موجب وهن دین و مکتب تشیع و یا جامعه اسلامی و یا نظام مقدس جمهوری اسلامی نباشد؛ زیرا که وهن هریک از آنها از اعظم محرّمات و کبائر است ...

۳- آنکه متناسب با روح اسلام و ارزش های متعالی مکتب اهل بیت عصمت و طهارت (علیهم السلام) باشد و با احکام و تعالی حقّه آنان منافات نداشته باشد.

قم ۴/ محرم الحرام ۱۴۱۵ سید محمود شاهرودی

الف- موجب سوء استفاده دشمنان شدن

حضرت آیت الله راستی کاشانی

..... اقامه عزای حضرت ابی عبدالله الحسین؛ سید الشهداء (علیه السلام)

از افضل قربات الی الله تعالی و موجب تجدید حیات اسلام و ایمان است و بر مومنین است هرچه با شکوه تر آن را برگزار نمایند و از هر اموری که موجب وهن اسلام و دست آویز دشمنان اسلام است، اجتناب کنند.

بِسْمِ اللَّهِ
عبدالمجید المصلوّه اقامه عزای حضرت ابی عبدالله الحسین سید الشهداء علیه السلام
از افضل قربات الی الله تعالی و موجب تجدید حیات اسلام و ایمان است و بر مومنین است
هر چه با شکوه تر آنرا برگزار نمایند و از هر اموری که موجب وهن اسلام و دست آویز دشمنان

ذیحجه الحرام ۱۵ ۱۳۷۴ خرداد ۱۳۷۴ هجری قمری کاشانی

ب- غیر منطقی و غیر قابل پذیرش بودن

الف- فتاوی مراجع تقلید

حضرت آیت الله العظمی فاضل لنکرانی (قدس سره)

با توجه به گرایش که نسبت به اسلام و تشیع بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در اکثر نقاط جهان پیدا شده، و ایران اسلامی به عنوان امّ القرای جهان اسلام شناخته می شود، و اعمال و رفتار ملت ایران به عنوان الگو و بیانگر اسلام مطرح است، لازم است در رابطه با مسایل سوگواری و عزاداری سالار شهیدان حضرت ابی عبدالله الحسین (علیه السلام) به گونه ای عمل شود که موجب گرایش بیشتر و علاقمندی شدیدتر به آن حضرت و هدف مقدس وی گردد. پیداست در این شرایط، مسأله قمه زدن نه تنها چنین نقشی ندارد،

بسم الله
با توجه به گرایش که نسبت به اسلام و تشیع بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در اکثر نقاط جهان پیدا شده، و ایران اسلامی به عنوان امّ القرای جهان اسلام می شود و اعمال و رفتار ملت ایران بعنوان الگو و بیانگر اسلام مطرح است، لازم است در رابطه با مسایل سوگواری و عزاداری سالار شهیدان حضرت ابی عبدالله الحسین (علیه السلام) به گونه ای عمل شود که موجب گرایش بیشتر و علاقمندی شدیدتر به آن حضرت و هدف مقدس وی گردد. پیداست در این شرایط، مسأله قمه زدن نه تنها چنین نقشی ندارد بلکه به علت عدم قابلیت پذیرش و مخالفت با عقاید شیعیان و مکتب امام حسین (علیه السلام) از آن خودداری کنند. و این مسأله تدریجاً و به تدریج با شرایط صورت و انحصار است

۴ مهر الحرام ۱۴۱۵
۱۳۷۲/۲/۴
مهر

بلکه به علت عدم قابلیت پذیرش و نداشتن هیچگونه توجیه قابل فهم مخالفین، نتیجه سوء بر آن مترتب خواهد شد. لذا لازم است شیعیان علاقمند به مکتب امام حسین (علیه السلام) از آن خودداری کنند. و

چنانچه در این مورد نذری وجود داشته باشد، نذر واجد شرایط صحّت و انعقاد نیست.

جامع المسائل، ج، س ۲۱۷۳.۱

حضرت آیت الله العظمی نوری همدانی

مکتب سالار شهیدان حضرت ابی عبد الله علیه السلام، مکتب امر به معروف و نهی از منکر و چشمه جوشان ارزش‌های اسلامی است و تاریخ خونبار عاشورا همیشه با آفریدن حماسه‌ها و موج‌ها و با به حرکت در آوردن احساسات و عواطف، الهام بخش کلیه نهضت‌ها و قیام‌هایی که علیه ظالمان و جباران روزگار صورت گرفته، بوده است... این خاطره به جوش آورنده خون‌هایی است که در دل علاقه‌مندان این مکتب موج می‌زند. مخصوصاً در جهان کنونی که دشمنان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

آنکه که مکتب سالار شهیدان حضرت ابی عبد الله علیه السلام مکتب ارزش‌های اسلامی است و تاریخ خونبار عاشورا همیشه با آفریدن حماسه‌ها و موج‌ها و با به حرکت در آوردن احساسات و عواطف، الهام بخش کلیه نهضت‌ها و قیام‌هایی که علیه ظالمان و جباران روزگار صورت گرفته، بوده است... این خاطره به جوش آورنده خون‌هایی است که در دل علاقه‌مندان این مکتب موج می‌زند. مخصوصاً در جهان کنونی که دشمنان

عاشورای ۱۴۱۵ هجری قمری
آیت الله العظمی نوری همدانی

اسلام از اسلام سیلی خورده و منافع نامشروع خود را از دست رفته می بینند، در فکر انتقام گرفتن از اسلام ناب محمدی هستند، لذا لازم است (شیعیان) با مراسم عزاداری کار زینبی بکنند یعنی با منطق اسلام توام و از هرگونه حرکتی که این دین مقدس را بی منطق قلمداد نماید، منزه باشد و عزاداران محترم و متعهد به جای اینکه قمه را فرق خود بکوبند در فکر آن باشند، قمه را بر سر دشمنان اسلام که اراضی آنان را اشغال و در فکر تضعیف آنان می باشند و منابع آنان را غارت و بالاخره هر روزی با ترفند جدیدی حیات اسلامی آنان را به مخاطره می اندازند، بکوبند. استفتاءات، ج ۲، س ۵۹۷.

ب- سایر علما

حضرت آیت الله محمد ابراهیم جناتی

از انجام این کارهای ناشایست، وهن آور، نسنجیده و خرافی که در مبانی فقهی و پایه های شناخت احکام شرعی ریشه ندارد و موجب لکه دار شدن چهره برجسته و درخشان دین و تشیع است، پرهیز شود.

γ.

فصل چهارم - علل صدور حکم حکومتی رهبر معظم انقلاب دربارهٔ قمه‌زنی

مطالب ارائه شده در این فصل، از بیانات رهبر معظم انقلاب
حضرت آیت الله خامنه‌ای (دام الله ظله) گزینش و ارائه شده است.

مقدمه

بنده خیلی متأسفم که بگویم در این سه، چهار سال اخیر، برخی کارها در ارتباط با مراسم عزاداری ماه محرم دیده شده است که دست‌هایی به غلط، آن را در جامعه‌ی ما ترویج کرده‌اند. کارهایی را باب می‌کنند و رواج می‌دهند که هر کس ناظر آن باشد، برایش سؤال به وجود می‌آید. به عنوان مثال، در قدیم‌الایام بین طبقه‌ی عوام‌الناس معمول بود که در روزهای عزاداری، به بدن خودشان قفل می‌زدند! البته، پس از مدتی، بزرگان و علما آن را منع کردند و این رسم غلط برافتاد... قمه زدن نیز همین‌طور است. قمه زدن هم از کارهای خلاف است.^۱

۱. بیانات در جمع روحانیون استان «کهگیلویه و بویراحمد» در آستانه‌ی ماه محرم ۱۳۷۳/۰۳/۱۷

۱. ماهیت قمه زنی

الف - جعلی بودن

قمه زدن، سنتی جعلی است. از اموری است که مربوط به دین نیست و بلاشک، خدا هم از انجام آن راضی نیست.^۱

ب - بدعت بودن

من حقیقتاً هر چه فکر کردم، دیدم نمی توانم این مطلب - قمه زدن - را که قطعاً یک خلاف و یک بدعت است، به اطلاع مردم عزیزمان نرسانم. این کار را نکنند؛ بنده راضی نیستم.^۲

۱. همان

۲. همان

ج- نماد وهن مذهب تشیع

این جانب می بینم که چگونه اخلاص و محبت مردم به سالار شهیدان حضرت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) مورد جفا در قضاوت‌های جهانی واقع می شود، چگونه درک روشن بینانه‌ی آنان در اعتقاد به مقام والای اهل بیت (علیهم السلام)، به خاطر بعضی اعمال جاهلان، حمل بر اموری می شود که از ساحت شیعه و ائمه‌ی بزرگوارشان بسی دور است... می بینم که بعض اعمالی که هیچ ریشه‌ی دینی هم ندارد، بهانه به دست دشمن مغرض می دهد که بدان وسیله هم اسلام و تشیع را - العیاذبالله - به عنوان آئین خرافه معرفی کنند.^۱

د- خرافی بودن و مصداق عزاداری نبودن قمه زنی

کار غلطی است که عده‌ای قمه به دست بگیرند و به سر خودشان بزنند و خون بریزند. این کار را می کنند که چه بشود؟! کجای این حرکت، عزاداری است؟! البته، دست بر سر زدن، به نوعی نشانه‌ی عزاداری است. شما بارها دیده‌اید، کسانی که مصیبتی برایشان پیش می آید، بر سر و سینه‌ی خود می کوبند. این نشانه‌ی عزاداری معمولی است. اما شما تا به حال کجا دیده‌اید که فردی به خاطر رویکرد مصیبت‌ عزیزترین عزیزانش، با شمشیر بر مغز خود بکوبد و از سر خود خون جاری کند؟! کجای این کار، عزاداری است؟!^۲

۱. پاسخ به نامه‌ی امام جمعه‌ی اردبیل حجة الاسلام والمسلمین آقای مروج ۱۳۷۳/۰۳/۲۷
۲. بیانات در جمع روحانیون استان «کهرگیلویه و بویراحمد» در آستانه‌ی ماه محرم ۱۳۷۳/۰۳/۱۷

۲. آثار و بازتابهای منفی قمه زنی

الف - مخدوش شدن چهره تشیع

نباید کاری کنیم که آحاد جامعه‌ی اسلامی برتر، یعنی جامعه‌ی محبّ اهل بیت (علیهم السّلام) که به نام مقدس ولیّ عصر (ارواح‌نفاذ)، به نام حسین بن علی (علیه السّلام) و به نام امیرالمؤمنین (علیه الصّلاة والسّلام) مفتخرند، در نظر مسلمانان و غیرمسلمانان عالم، به عنوان یک گروه آدم‌های خرافی بی‌منطق معرفی شوند.^۱

۱. همان

ب- سوء استفاده دشمن از قمه زنی برای تبلیغ بر ضد تشیع

می‌بینم که چگونه عزاداری بر جگرگوشگان زهرای اطهر (علیهم‌السلام) مورد تبلیغ سوء دشمنان متعصب و تبلیغات‌چی‌های شیطان استعمار قرار می‌گیرد، می‌بینم که بعضی اعمالی که هیچ ریشه‌ی دینی هم ندارد، بهانه به دست دشمن مغرض می‌دهد که بدان وسیله هم اسلام و تشیع را العیاذبالله به عنوان آئین خرافه معرفی کنند و هم بغض و عداوت خود را نسبت به نظام مقدس جمهوری اسلامی در تبلیغات خود آشکار سازند.^۱

من در دو، سه سال قبل از این، راجع به قمه‌زدن مطلبی را گفتم و مردم عزیز ما، آن مطلب را با همه‌ی وجود پذیرفتند و عمل کردند. اخیراً مطلبی را کسی به من گفت که خیلی برایم جالب و عجیب بود. برای شما هم آن مطلب را نقل می‌کنم. کسی که با مسائل کشور شوروی سابق و این بخشی که شیعه نشین است - جمهوری آذربایجان - آشنا بود، می‌گفت: آن زمان که کمونیست‌ها بر منطقه‌ی آذربایجان شوروی سابق مسلط شدند، همه‌ی آثار اسلامی را از آن جا محو کردند. مثلاً مساجد را به انبار تبدیل کردند، سالن‌های دینی و حسینیه‌ها را به چیزهای دیگری تبدیل کردند و هیچ نشانه‌ای از اسلام و دین و تشیع باقی نگذاشتند. فقط یک چیز را اجازه دادند و آن، قمه‌زدن بود!

۱ - پاسخ به نامه‌ی امام جمعه‌ی اردبیل حجة الاسلام والمسلمین آقای مروج ۱۳۷۳/۰۳/۲۷

دستورالعمل رؤسای کمونیستی به زیردستان خودشان این بود که مسلمانان حق ندارند نماز بخوانند، نماز جماعت برگزار کنند، قرآن بخوانند، عزاداری کنند، هیچ کار دینی نباید بکنند؛ اما اجازه دارند قمه بزنند! چرا؟ چون قمه زدن، برای آنها یک وسیله‌ی تبلیغ بر ضدّ دین و بر ضدّ تشیع بود. بنابراین، گاهی دشمن از بعضی چیزها، این گونه علیه دین استفاده می‌کند. هر جا خرافات به میان آید، دین خالص بدنام خواهد شد.^۱

ج- ضایع شدن فداکاری گذشتگان برای حفظ آبروی تشیع

شیعه‌ی محبّ و منحصی که در روز عاشورا با قمه سر و روی خود و حتی کودکان خردسال خود را خونین می‌کند، آیا راضی است که با این عمل خود در روزگاری که هزاران چشم عیب جو و هزاران زبان بدگو، در پی بد معرفی کردن اسلام و تشیع است، عمل او را مستمسک دشمنی خود قرار بدهد؟ آیا راضی است که با تظاهر به این عمل، خون ده‌ها هزار جوان بسیجی صفت عاشق را که برای آبرو دادن به اسلام و تشیع و نظام جمهوری اسلامی بر زمین ریخته شده است، ضایع سازد؟^۲

۱ - بیانات در اجتماع بزرگ مردم در صحن امام خمینی (ره) مشهد مقدس رضوی ۱۳۷۶/۰۱/۰۱
۲. پاسخ رهبر معظم انقلاب به نامه‌ی امام جمعه‌ی اردبیل حجة الاسلام والمسلمین آقای مروج
۱۳۷۳/۰۳/۲۷

۳. ضرورت مقابله با قمه زنی

می دانم عدّه‌ای خواهند گفت: «حق این بود که فلانی اسم قمه را نمی آورد.» خواهند گفت: «شما به قمه زدن چه کار داشتید؟ عدّه‌ای می زنند؛ بگذارید بزنند!» نه؛ نمی شود در مقابل این کار غلط سکوت کرد. اگر به گونه‌ای که طیّ چهار، پنج سال اخیر بعد از جنگ، قمه زدن را ترویج کردند و هنوز هم می کنند، در زمان حیات مبارک امام (رضوان الله علیه) ترویج می کردند، قطعاً ایشان در مقابل این قضیه می ایستادند.^۱

۱ - بیانات در جمع روحانیون استان «کهگیلویه و بویراحمد» در آستانه‌ی ماه محرم ۱۳۷۳/۰۳/۱۷

الف - توجه به عوامل ترویج قمه زنی

این کار، قطعاً خلاف است. امام حسین (علیه السلام)، به این معنا راضی نیست. من نمی دانم کدام سلیقه‌هایی و از کجا این بدعت‌های عجیب و خلاف را وارد جوامع اسلامی و جامعه‌ی انقلابی ما می‌کنند؟!^۱

ب - علت عدم موضع‌گیری علمای سلف

علمای سلف دستشان بسته بود و نمی‌توانستند بگویند «این کار، غلط و خلاف است.» امروز روز حاکمیت اسلام و روز جلوه‌ی اسلام است.^۲

ج - تبیین اولویت ضررهای اجتماعی قمه‌زنی نسبت به ضررهای فردی آن

آنچه از قول مراجع سلف (رحمت‌الله علیهم) نقل شده است، بیش از این نیست که اگر این کار ضرر معتنی به ندارد جایز است؟ آیا سبک کردن شیعه در افکار جهانیان ضرر معتنی به نیست؟ آیا مخدوش کردن محبت و عشق شیعیان به خاندان مظلوم پیامبر (صلی الله علیه واله) و

۱ - همان

۲ - همان

بخصوص شیفتگی بی حد و حصر آنان به سالار شهیدان (علیه السلام) را بد جلوه دادن، ضرر نیست؟ کدام ضرر از این بالاتر است؟^۱

د- عمومیت پیدا کردن و تظاهر به قمه زنی در زمان کنونی

اگر کسی تظاهر به این معنا کند که بخواهد قمه بزند، من قلباً از او ناراضی‌ام. این را من جداً عرض می‌کنم. یک وقت بود در گوشه و کنار، چند نفر دور هم جمع می‌شدند و دور از انظار عمومی مبادرت به قمه زنی می‌کردند و کارشان، تظاهر - به این معنا که امروز هست - نبود. کسی هم به خوب و بد عملشان کار نداشت؛ چرا که در دایره‌ی محدودی انجام می‌شد. اما یک وقت بناست که چند هزار نفر، ناگهان در خیابانی از خیابان‌های تهران یا قم یا شهرهای آذربایجان و یا شهرهای خراسان ظاهر شوند و با قمه و شمشیر بر سر خودشان ضربه وارد کنند؛ این کار، قطعاً خلاف است. امام حسین (علیه السلام)، به این معنا راضی نیست. من نمی‌دانم کدام سلیقه‌هایی و از کجا این بدعت‌های عجیب و خلاف را وارد جوامع اسلامی جامعه‌ی انقلابی ما می‌کنند؟^۲

۱ - پاسخ به نامه‌ی امام جمعه‌ی اردبیل حجة الاسلام والمسلمین آقای مروج ۱۳۷۳/۰۳/۲۷
۲ - بیانات در جمع روحانیون استان «کهگیلویه و بویراحمد» در آستانه‌ی ماه محرم ۱۳۷۳/۰۳/۱۷

اگر قمه زدن به صورت عملی انفرادی در خانه‌های در بسته انجام می‌گرفت، ضرری که ملاک حرمت است، فقط ضرر جسمی بود، ولی وقتی این کار علی رؤوس الاشهاد و در مقابل دوربین‌ها و چشم‌های دشمنان و بیگانگان بلکه در مقابل چشم جوانان خودمان انجام می‌گیرد، آن وقت دیگر ضرری که باید معیار حرمت باشد فقط ضرر جسمی و فردی نیست، بلکه مضرات بزرگ تبلیغی که با آبروی اسلام و شیعه سروکار دارد نیز باید مورد توجه باشد. امروز این ضرر، بسیار بزرگ و شکننده است و لذا قمه زدن علنی و همراه با تظاهر، حرام و ممنوع است^۱

ه- برخی واکنش‌ها به اعلام حرمت تظاهرات قمه‌زنی

به نظر ما قمه‌زنی یک خلاف شرع قطعی بوده و هست؛ این را ما اعلام کردیم و بزرگانی هم حمایت کردند؛ اما بعد دیدیم از گوشه و کنار، کسانی در جهت عکس این عمل می‌کنند! اگر قمه‌زنی اشکال هم نداشته باشد و حرام هم نباشد، واجب که نیست! چرا در جاهایی برای این چیزهای بعضاً خرافی انگیزه وجود دارد؟ آنهایی هم که جنبه خرافی محض ندارند، لاقلاً این مقدار هست که در دنیای امروز، در فرهنگ رایج جهانی امروز، در عقلانیاتی که امروز در داخل خانه‌های

۱. همان

ما و بین جوانان و دختران و پسران ما رایج است، عکس‌العمل نامناسب ایجاد خواهد کرد. اینها از بیّنات شرع نیست که ما بگوییم چه دنیا بیسندد، چه نپسندد، ما باید اینها را بگوییم؛ حداقل اینها «مشکوک» فیه^۱ است.^۲

ما چند سال پیش این‌جا راجع به قمه‌زنی - امری که «بیین الغی»^۳ است - مطالبی گفتیم؛ بزرگانی صحبت کردند؛ نجابت کردند؛ قبول کردند و مردم زیادی هم پذیرفتند. یک وقت دیدیم از گوشه‌هایی سر و صدا بلند شد که آقا شما با امام حسین مخالفت! معنای «سفینه النجاة» و مصباح الهدی» این است که ما عملی را که بلاشک شرعا محل اشکال است و به عنوان ثانوی هم حرام مسلم و بین است، انجام دهیم؟ باید این روشنگری‌ها را بکنیم تا نسل جوان ما به اسلام بیشتر علاقه‌مند شود.^۴

یک وقتی ما راجع به تظاهرات قمه زنی مطالبی را گفتیم، از گوشه و کنار صدا بلند شد که با عزاداری امام حسین (علیه‌السلام) مخالف است؛ نه خیر! این مخالفت با عزاداری نیست؛ بلکه مخالفت با ضایع کردن عزاداری امام حسین (علیه‌السلام) است.^۵

۱. آنچه در آن تردید وجود دارد

۲. بیانات رهبر معظم انقلاب در جمع نمایندگان مجلس خبرگان رهبری ۸۳/۱۲/۲۷

۳. آنچه نادرستی و بطلان آن آشکار است

۴. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار اعضای مجلس خبرگان رهبری ۸۴/۶/۱۷

۵. بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با مردم قم ۸۶/۱۰/۱۹

فصل پنجم - مروری اجمالی بر سوءاستفاده دشمنان
تشیع از مسأله قمه زنی